

Códigos electrónicos

Constitución Española

Edición actualizada a 19 de febrero de 2024

La última versión de este Código en PDF y ePUB está disponible para su descarga **gratuita** en:
www.boe.es/biblioteca_juridica/

Alertas de actualización en Mi BOE: www.boe.es/mi_boe/

Para adquirir el Código en formato papel: tienda.boe.es

Esta obra está sujeta a licencia Creative Commons de Reconocimiento-NoComercial-SinObraDerivada 4.0 Internacional, (CC BY-NC-ND 4.0).

@ Agencia Estatal Boletín Oficial del Estado

NIPO (PDF): 007-16-026-6

NIPO (ePUB): 007-16-027-1

NIPO (Papel): 007-16-028-7

ISBN: 978-84-340-2276-8

Depósito Legal: M-7183-2016

Catálogo de Publicaciones de la Administración General del Estado
cpage.mpr.gob.es

Agencia Estatal Boletín Oficial del Estado
Avenida de Manoteras, 54
28050 MADRID
www.boe.es

CONSTITUCIÓN ESPAÑOLA

§ 2

Espainiako Konstituzioa

Cortes Generales

«BOE» núm. 311, de 29 de diciembre de 1978

Última modificación: 17 de febrero de 2024

Referencia: BOE-A-1978-31229-EU

Juan Carlos I. jauna, Espainiako Erregeak, honakoaren berri izan eta ulertzeko gai direnei,

Jaquin: Gorteek Konstituzio hau onartu, eta espainiarrek berretsi egin dutela.

HITZAURREA

Espainiako Nazioa, justizia, askatasun, seguritate eta hura osotzen duten ontasuna bultzatu eta ezarri nahiaz, subiranotasuna erabiliz, hurrengo nahia adierazten du:

Demokratrikoa den bizikidetasuna garantizatu Konstituzio eta legeen barruan ekonomik eta sozial justu baten arau adostasunaz.

Ezkubidezko Estatu bat indartu, lege agintea herri nahiaren azalpen bezala aseguratz.

Espainol eta Espainiako Herri guztiak giza eskubideen parte izan dezaten, baita beraien kultura eta tradizioek, hizkun-tza eta erakundeek ere.

Kultura eta ekonomia bultzatu denek bizitza duin kalitatezko bat asegu dezaten.

Gizarte demokratiko eta aurrerakoi bat ezarri, eta

Harreman paketsu batzu sendotu eta baita lurreko herri guztien arteko herkidego eragile bat sortu.

Ondorioz, Gorteek onartzen dute eta Espainiako herriak hurrengo hau berresten du

KONSTITUZIOA

AINTZIN TITULUA

1. artikulua.

1. Espainia Eskubidezko Estatu sozial eta demokratiko bat batetan eraikitzen da, eta beraren balore nagusi bezala, lege araugintza, askatasuna, justizia, berdintasuna eta politik aniztasuna.

2. Subiranotasun nazionala Espainiako herrian datza, eta honengandik darizkio Estatuaren botereak.

3. Estatu Espainolaren politika era Monarkia parlamentaria da.

2. artikulua.

Konstituzioa Nazio espainolaren banaezinezko batasunean oinarritzen da, hura espainol guztien aberria arrunt eta banaezinezkoa, eta hurrengo hau berrezagut eta garantizatzen du, hots, Espainia osotzen duten nazionalitate eta herrialdeen autonomiarako eskubidea eta denon arteko lagunkidetasuna.

3. artikulua.

1. Gaztelania da Espainiako Estatuaren hizkuntza ofiziala. Espainol guztiek jakin behar dute eta erabiltzeko eskubidea dute.

2. Espainiako beste hizkuntzak ere ofizialak izango dira haiei dagozkien Erkidego Autonomoetan berauen Estatutoei dagozkien eran.

3. Espainiako hizkuntza mota ezberdinen aberastasuna kultur ondare bat da eta hura babes eta begirunegarri izango da.

4. artikulua.

1. Espainiako bandera hiru lerro horizontalez osoturik izango da, hots, gorri, hori eta gorria, horia, bi gorri hainekoa izanik.

2. Estatutuek Erkidego Autonomoen bandera eta entseina beronar ditzakete. Hauek Espainiako banderaren ondoan jarriko dira etxe publikoetan eta ekintza ofizialetan.

5. artikulua.

Estatu hiriburua Madril hiria da.

6. artikulua.

Alderdi politikoek politik aniztasuna adierazten dute, herri nahiaren hezkuntz eta agerpenean konkurritzen dira, eta politikan parte hartzeko oinarritzko tresnak dira. Haien sortze eta ekintza ariketak askeak dira Konstituzio eta lege errespetu barruan. Haien barne egitura eta iharduera demokratikoak izan behar dute.

7. artikulua.

Langile sindikatu eta entpresari elkarteek beraiei dagozkien ekonomik eta sozial interes eragindura eta defentsaren alde jotzen dute. Haien sormen eta ekintzen ariketa libre edo askeak dira Konstituzio eta legearen begirune barruan. Haien barne egitura eta iharduera demokratikoak izan behar dute.

8. artikulua.

1. Indar Armatuak, lehor, itsas eta aireko harmadak osoturik betebeharrak bezala Espainiaren subiranotasuna eta independentzia, lurralde osotasun araugintza Konstituzionala zaintzean datza.

2. Lege organikoak erakunde militarren oinarriak arautuko ditu aurreko Konstituzioko funtsen arabera.

9. artikulua.

1. Hiritar eta botere publikoak Konstituzioaren eta araugintza juridikoaren menpean daude.

2. Botere publikoei baldintzak bultzatzea dagozkien askatasun eta pertsona baten eta taldea osotzen dutenena benetazko eta eragileak izan daitezen; baita galerazi edo osotasuna zailtzen dituzten oztopoak eragitea hiritargoen parte hartzea erraztea bai politika mailan, bai ekonomia, kultura eta gizarte mailan ere.

3. Konstituzioak legalitatearen printzipioa garantizatzen du, baita arau jerarkia, arau publikitate, eskubi bakarren aurkako edo murrizgarri diren zigor disposapen atzeragaitza, juridik zihurtasuna, ardura eta botere publikoen arbitrareriaren eragozpena.

1. TITULUA

Oinarrizko eskubide eta betebeharrak

10. artikulua.

1. Pertsonaren duintasuna, hari dagozkion eskubide ukiezinekoak, nortasunaren hazkunde librea, lege begirunea eta besteeikiko eskubideak ordenu politikoa eta giza bakearen oinarriak dira.

2. Konstituzioak onartzen dituen oinarrizko askatasun eta eskubideei dagozkien arauak honela adieraziko dira, hots, Giza Eskubide Orokorren adostasunez eta berauei dagozkien tratatu eta nazioarteko akordioen arabera hauk Espainak berretsi baititu.

LEHEN KAPITULUA

Espainol eta atzerrikoei buruz

11. artikulua.

1. Espainiako nazionalitatea legeak finkatzen duen eran lortu, gorde eta galtzen da.

2. Sorterriz espainola denari ezin zaio bere nazionalitatea gabetu.

3. Estatuak kontzerta dezake nazionalitate bikoitza iberoameriketako Herriekin edo Espainiakin honelako edo halako lotura berezia duten edo izan dutenekin. Herri hauetan, nahiz eta bertako hiritarrei elkarrekiko eskubiderik aitortu ez, espainolak bertakoak egin daitezke sorterriko nazionalitatea galdu gabe.

12. artikulua.

Espainiarrak 18 urterekin dira garatasun-adineko.

13. artikulua.

1. Atzerritarrek Espainian zera gozatuko dute, hots, orain Titulu honek garantizatzen dituen libertate publikoak, tratatuak eta legeak ezartzen dituzten eran.

2. 23. artikuluan aitortzen diren eskubideen jabe espainiarrak baino ez dira, udal-hauteskundeetan botoa emateko eta hartzeko eskubideari buruz, elkarrekikotasun-erizpideei jarraiki, itunez edo legez ezar daitekeenaren mende.

3. Estradizioa tratatu edo lege baten betetzeaz emango da, elkarrekiko oinarri kasu eginez. Extradiziotik kanpo gelditzen dira delitu politikoak, baina ez dira hemen terrorismo ekintzak sartzen.

4. Legeak ezarriko ditu mugak beste Herri batzuetako hiritarrek eta herrigabeek Espainian ihesleku eskubidea noraino gozatu ahal duten.

BIGARREN KAPITULUA

Eskubide eta askatasunak

14. artikulua.

Espainolak legearen arabera berdinak dira eta ezin da onartu diskriminapenik, jaiotze, sexu, erlijio edo beste baldintza edo egoera pertsonal edo sozialagatik.

Lehen saila. Oinarrizko eskubideak eta askatasun publikoak

15. artikulua.

Pertsona guztiek bizitza eta osotasun fisikoa eta moralerako eskubidea dute, eta inoiz ezin dira meneratu torturetara ez eta zigor edo tratu ezgizakor edo itsusietara. Heriotza zigorra baztertuta geratzen da, salbuespen bezala gerrateetarako Harmadako zigor legeek zer erabakitzen duten albo batetara utziz.

16. artikulua.

1. Pertsonen eta komunitateen askatasun ideologiko, erlijioso eta kultuarena garantizatzen da, berarien agerpenetan muga bakar bat izanik, hots, legeak babesten duen ordenu publikoaren jagoterako behar dena bakarrik.

2. Ezin izango da inor behartu bere ideologia, erlijio edo sineskizunei buruz aitortzen.

3. Inolako sineskerak ez du estatu seinurik izango. Botere publikoek kontutan hartuko dute Espainiako gizartearen sineskizun erlijiosoak eta Eliza katoliko eta beste sineskerekin lankidetzaren harremanak izango dituzte.

17. artikulua.

1. Edozein pertsonak askatasun eta seguritate eskubidea du. Inori ez zaio askatasunik galaraziko, artikulua hontan agintzen dena betetzen ez baldin bada eta beste jazoeretan legeak adierazten duen eran.

2. Epai aurreko atxilotzea, egintzak argitzeko hertsiki behar den denboratik gora ez da luzatuko eta, hirurogei eta hamabi ordu barruan, atxilotua askatua izango da edo auzitegi agintarien pentsutan jarria.

3. Edozein pertsona atxilotzean lehen bait lehen jakinaraziko zaio eta era ulerkor batez, bere eskubide eta atxilotze arrazoiak emango, aitortzen bortxatu ezinik. Legeak agintzen duen eran, polizi eta judizial diligentzietan atxilotuari abokatu laguntza garantizatzen zaio.

4. Legeak «habeas corpus» prozedura arautuko du edozein pertsona ilegalki atxilotua, lehen bait lehen auzitegi eskuetan jartzeko. Era berean legeak mugatuko du behin-behineko atxilotzearen gehiengo epea.

18. artikulua.

1. Ohore, norberaren eta senitarteko barrukotasuna eta bakoitzaren irudi eskubidea garantizatzen da.

2. Bizilekua sareinezkoa da. Bertan jabearen edo epaile erabakiaren baimen gabe ezin da sartu ez eta erregistratu ere, delitu nabarrian izan ezik.

3. Komunikapen sekretua garantizatzen da eta, bereziki, posta, telegrafo eta telefonoenak, epai erabakirik izan ezik.

4. Legeak informatik erabilera mugatuko du hiritargoaren ohore, norberaren eta senitarteko barrukotasuna eta berauen eskubideen ihardun osoa garantizatzeko.

19. artikulua.

Espainolek, beraien bizitokia libreki aukeratzeko eskubidea dute eta baita lurralde nazionaletik zehar ibiltzeko ere.

Era berean, legeak ezartzen dituen neurrietan, Espainian libreki sartu eta bertatik irteteko eskubidea dute. Eskubide hau arrazoi politiko edo ideologikoek ezin dute mugatu.

20. artikulua.

1. Hurrengo eskubideok aitortu eta babesten dira:

a) Pentsamenkera, ideia eta eritziak hitzez, idatziz edo beste edozein era batez libreki azaldu eta zabaltzeko.

b) Emaiza eta sortze literario, artistiko, zientifiko eta teknikorako.

c) Katedraren askatasunerako.

d) Edozein hedabidetatik libreki egiazko informazioa komunikatu edo jasotzeko. Askatasun iharduera hauetan, legeak, kontzientzia baldintza eta profesioari dagokion sekreturako eskubidea arautuko du.

2. Eskubide hauen erabilera ezin da inola mugatu aldez aurretiko zentsura batez.

3. Estatuaren edo beste erakunde publiko baten menpean daude giza komunikabideen eratze eta parlamentu eta kontrola legeak arautuko du, eta adierazgarri diren talde sozial eta politikoei haietara parte hartzea garantizatuko die, Espainiako gizarte aniztasuna eta hizkuntza ezberdinak errespetatuz.

4. Askatasun hauek, Titulu hontan, errekonozituriko eskubide errespetuan, aurrera eramaten duten legeen agindu eta, batez ere, ohore, barrukotasun, norberaren irudi, gaztaroaren eta haurtzaroaren babes eskubidean dute muga.

5. Auzi erabakiz bakarrik argitalpen, grabaketa eta beste komunikabideen bahimendua akorda daiteke.

21. artikulua.

1. Bilera paketsu eta harma gabeko eskubidea aitortzen da. Eskubide honen erabilera ez du alde aurretikako baimenik behar.

2. Iraganbide publikoetako bilera kasuetan eta manifestaldietan agintariari alde aurretikako adierazpena emango zaio, hark bakarrik galeraziko du kale matrakarako oinarrituriko arrazoiak daudenean, pertsona eta ondasunen arriskuaz.

22. artikulua.

1. Elkartze eskubidea aitortzen da.

2. Erabili edo jarraitzen dituzten bide eta helburuak delitu bezala tipifikaturik dauden elkargo ilegalak dira.

3. Artikulu honen babesean sorturiko elkargoak erregistroan ezarri beharko dira zabalkunde ondorioetarako bakarrik.

4. Elkargoak beraien ekintzetatik ezeztatu edo galerazi ahal izango dira arrazoituriko epai erabakiaren bitartez.

5. Isileko eta paramilitar izakerako elkargoak galerazten dira.

23. artikulua.

1. Hiritargoak arazo publikoetan zuzenki edo aldikako aukeramenetan bozketa orokorraren bidez libreki aukeratutako ordezkarien bitartez parte hartzeko eskubidea du.

2. Era berean, berdintasun baldintzetan eskubidea dute, legeek ezartzen dituzten baldintzez, funtzio eta kargu publikoetara heltzeko.

24. artikulua.

1. Pertsona eskubidea epaile eta auzitegietatik benetako babesa lortzeko eskubidea dute beraiei dagozkien eskubide eta interes legezkoen ihardunetan, inoiz ere babes gabe eman ahal ez izateko.

2. Era berean, denek dute hontarako eskubidea: legeak lehendik izendaturiko Epaile arruntegana jotzeko, baita abokatuaren defentsa eta laguntza exigitzeko ere, haien aurkako salaketaren azalpenerako, auzibide agirizkora behar ez bezalako luzapenik gabe eta garantia osoz defentsarako dagozkien froga guztiak erabiltzeko, norberaren aurka ez aitortzeko, errudunak ez aitortzeko eta errugabetzat hartzeko.

Legeak kasuok arautuko ditu, hots, senitarteko edo sekretu profesionalagatik ustezki delituzko ekintzez ez dira deklaratzera behartuak izango.

25. artikulua.

1. Ezin da inor kondenatu edo zigortua izan ekintza edo uzteengatik berauk egiteko unean delitu, huts edo administral arau hausteak izan ez badira, une hartan zutik dirauen legearen arabera.

2. Askatasun baztertze zigorrek eta seguritate neurriek birheziketa eta gizartean bersartzera joko dute eta ez dira izango lan bortxatuak. Presondegira kondenatuak, hura betetzen ari baldin bada, kapitulu hontako oinarritzko eskubideez goza dezake, baina ez expreski huts kondenatorio arazoagatik, zigor zentzu eta presondegi legeagatik mugaturik daudenak. Edonola ere, lan ordaindu batetara eskubidea izango du, eta baita giza asegurantzari dagozkion etekinetara ere, kultura sarbidera eta bere nortasun osoko hazkundera.

3. Administral zibilak, zuzenki edo laguntza gisaz askatasun gabetasuna inplikatzeko duen zigorrik ezingo du ezarri.

26. artikulua.

Administral zibil eta erakunde profesionalen hezparruan galerazen dira Ohore auzitegiak.

27. artikulua.

1. Guztiek dute hezkuntzarako eskubidea. Irakaskuntzaren askatasuna aitortzen da.
2. Hezkuntzak, helburu bezala, giza nortasunaren aurreramendu osoa, bizikidetasun printzipio demokratikoak errespetatuz eta baita behin-behineko eskubide eta askatasunak ere.
3. Botere publikoek gurasoei dagokien eskubidea garantizatuko dute haien seme-alabek hezkuntza erlijioso eta morala har dezaten beraien uste sendoei dagokien bezalaxe.
4. Oinarrizko irakaskuntza behartua eta dohainik da.
5. Botere publikoek hezkuntzarako guztien eskubidea garantizatzen dute, irakaskuntzako programaketa orokor baten bitartez, dagozkien sail guztien egiazko parte hartzeaz eta ikastetxeak sortuz.
6. Pertsona fisiko eta juridikoei aitortzen zaie ikastetxeak sortzeko askatasuna konstituzioko oinarriei dagokien begirune barruan.
7. Irakasle, guraso eta, dagokienean, ikasleek parte hartuko dute, legeak ezartzen dituen mugetan, Administrazioak herri ondasunez ordaindutako ikastetxe guztien kontrol eta jestioan.
8. Botere publikoek hezkuntza sistema arakatu eta homologatuko dute legeen betetzea garantiza dadin.
9. Botere publikoek, ikastetxeak legeak ezartzen dituen baldintzak betetzen dituzten lagunduko dituzte.
10. Unibertsitateen autonomia errekonozitzen da legeak ezartzen dituen neurrian.

28. artikulua.

1. Guztiek dute libreki sindikatzeo eskubidea. Legeak muga edo salbuetsi liezaieke eskubide honen iharduera Erakunde Harmatu edo beste Talde diziiplina militarren menpean daudenei eta funtzionari publikoentzako ihardun berezitasunak arautuko ditu. Askatasun sindikalak sindikatuak sortzeko eskubidea barnetzen du eta aukeran kidezteko; baita sindikatuak konfederazioak sor ditzakete eta nazio arteko erakunde sindikalak ere edo haietan bazkidetu. Inor ezin da behartu sindikatu batetan kidezera.
2. Languileen greba eskubidea aitortzen da beraien interesak defendatzeko. Eskubide honen iharduera arautuko duen legeak beharrezko diren garantiak ezarriko ditu komunitateko zerbitzu premiazkoeen mantenua aseguratzeo.

29. artikulua.

1. Espainol guztiek dute eskubidea idatziz, legeak onartzen duen era eta ondorioz eskabide partikularra eta amankomuneoak egiteko.
2. Indar edo Erakunde harmatu edo diziiplina militarren menpean dauden Taldeek erabil dezakete eskubide hau indibidualki eta bere lege berezi espezifikoan erabakitzen den arabera.

Bigarren saila. Hiritargoen eskubide eta betebeharrak

30. artikulua.

1. Espainolek Espainia defendatzeko eskubidea eta betebeharra dute.
2. Legeak finkatuko ditu espainolen betebeharrak militarrek eta arautuko du, beharrezko diren garantiez, kontzientzia objektzioa, eta baita beste arrazoi batzu ere beharrezko soldaduzkatik libratzeo, ezarri ahalez, kasu bakoitzean, ordezkako giza prestapena.
3. Zerbitzu zibil bat ezarri ahal izango du interes orokorren helburuak lortu ahal izateko.
4. Hiritargoaren betebeharrak legearen bidez erregula daitezke, bai arrisku larrian, bai katastrofe edo lazzeria publikoan.

31. artikulua.

1. Guztiek lagunduko dute gastu publikoen euspena bakoitzak ahal duen ekonomik gaitasunaz zerga sistema baten bidez; berau berdintasun eta aurrerapen printzipioetan oinarriturik eta inoiz ez da konfiskagarri izango.

2. Gastu publikoak baliakizun publikoen bidezko banatze bat egingo du eta haren programaketa eta betetzeaz erantzungo dute eragite eta ekonomiaren erizpideen arabera.

3. Mendu publikoko prestapen pertsonalak edo ondasunezkoak bakar bakarrik ezarri daitezke legearen arabera.

32. artikulua.

1. Bai gizonak eta bai emakumeak berdintasun juridiko osoz ezkontzeko eskubidea dute.

2. Legeak ezkontza erak arautuko ditu, adina, gaitasuna, ezkontideen eskubide eta betebeharrak, banatze arrazoiak, disoluzio eta haren ondorioak.

33. artikulua.

1. Jabego pribatu eta oinorde eskubidea aitortzen da.

2. Eskubide hauen funtzio soziala hauen edukia mugatuko du legeen arabera.

3. Inor ez da izango bere ondasun eta eskubideez gabetua baliagarritasun publikoa edo interes sozial justifikaturen bat ez bada medio dagokion kalteordaina eta legeek erabakitzen duten arabera.

34. artikulua.

1. Fundakuntza eskubidea aitortzen da legearen arabera, onura orokorreko helburuez.

2. Fundakuntzetarako ere 22. artikuluko 2 eta 4 atalean erabakitakoak aginduko du.

35. artikulua.

1. Espainol guztiok lan egitera behartuak daude eta baita lan aukera, profesio eta bizibide aukeramen libre batetarako ere ba dute eskubiderik; baita lanaren bidezko bultzapenera eta alogera nahiko batetara beraien eta familiaren beharrianetarako, inoiz ere sexu arrazoiagatik bereizketarik egin gabe.

2. Legeak langileen estatutu bat arautuko du.

36. artikulua.

Legeak arautuko du Kolejio Profesionalen lege errejimena eta tituludun profesioen iharduera ere bai. Kolejioen barne egitura eta iharduera demokratikoak izan behar dute.

37. artikulua.

1. Legeak garantizatuko du entresari eta langileen ordezkarien lankide amankomunen negoziaketa, baita hitzarmenen indar elkartua ere.

2. Langile eta entresariak har dezaketen gatazka kolektibo neurrien eskubidea aitortzen da. Eskubide honen erregulazioa erregulatzen duen legeak, ezarri dakizkiokeen mugen trabarik gabe, beharrezko diren garantiak sartuko ditu Erkidego zerbitzu esentzialak funtzionamendua aseguratzeko.

38. artikulua.

Entresaria askatasuna aitortzen da merkatu ekonomiaren barrutian. Botere publikoek haren iharduera garantizatu eta babestu egiten dute eta baita ekoizpenaren defentsa ere, ekonomia orokorraren eskabideei kasu eginez, eta kasu hontan, planifikapena kontutan izanik.

HIRUGARREN KAPITULUA
Politika sozial eta ekonomikoaren gida oinarriez

39. artikulua.

1. Botere publikoek familiaren babespen sozial, ekonomiko eta juridikoa zihurtatzen dute.
2. Botere publikoek, era berean, seme-alaben babespen osoa zihurtatzen dute, hauk legearen aurrean berdinak izanik jatorria alde batetara utziz, eta hauen amena berauon egoera zibila edonolakoa izanik. Legeak posibilitatuko du aitatasunaren ikerketa.
3. Gurasoek era guztietako laguntza eskaini behar diete seme-alabei nahiz ezkontzakoak nahiz ezkontzatik kanpokoak izan, haien adingabezaroan eta beste kasuetan legalki eratortzen denean.
4. Umeek nazio arteko akordioetan beraien eskubideen alde beilatzen den alde aurretik ikusitako babesa gozatuko dute.

40. artikulua.

1. Botere publikoek zera eraginduko dute, alegia, aurreramendu sozial eta ekonomikorako baldintza lagungarriak eta herrialde errenta eta pertsonaleko banaketa egokiagoa, oreka ekonomiko politikoaren hesparruan. Era bereziz, irabazpide osora gidaturiko politika baten alde jokatu du.
2. Era berean, botere publikoek hurrengo politika honen alde egingo dute, hots, hezkuntza eta biregokitze profesionalen garantizapenen alde; laneko seguritate eta garbiduraren alde eta behar beharrezko den atsedena garantizatuko dute lan egunak mugatuz, aldizkako oporrak ordainduz eta egokizko zentruak eraginduz.

41. artikulua.

Botere publikoek hiritargo guztientzat giza asegurantza delakoaren erregimen publiko bat mantenduko dute, beharizan egoeretan laguntza eta giza prestapenak garantizatuz eta batez ere enplegu ezaren garaian. Laguntza eta gehigarritzko prestamenak libreak izango dira.

42. artikulua.

Estatuak bereziki atzerrian ari diren langile espainolen eskubide ekonomiko eta sozial babesen alde begiratuko du, eta haien itzuleraren alde zuzenduko du politika.

43. artikulua.

1. Osasun babesaren eskubidea aitortzen da.
2. Botere publikoei dagokie osasun publikoa antola eta babestea beharrezkoak diren zerbitzu eta prestamenen neurri, alde aurretikakoen bitartez. Hontarako, legeak ezarriko ditu guztien eskubide eta betebeharrak.
3. Botere publikoek bizkortuko dute osasuna eta fisikoen hezkuntza eta kirolak. Era berean, astiguneak emateko era aiproposak eskainiko ditu.

44. artikulua.

1. Botere publikoek kulturara bideratzea bultzatu eta babestuko dute, berton denek eskubidea izanik.
2. Botere publikoek zientzia, ikerketa zientifiko eta teknikoak bultzatuko dituzte onura orokorraren alde izanik

45. artikulua.

1. Guztiek dute eskubidea pertsonaren hazkunderako egokizko ingurune batez gozatzeko, eta baita hark iraun dezan betebeharra ere.
2. Botere publikoek, berezko baliabide guztien erabiltze arrazionala zainduko dute, bizitza kalitatea hobetu eta babesteko eta ingurunea berriztatu eta defendatu, behar beharrezko den elkartasun kolektiboan oinarrituz.

3. Goiko apartatuan erabaki dena, legeak ezartzen dituen mugetan, zigor penalak ezarriko zaizkie edo, dagokienean, administratiboak, eta era berean sortutako kaltearen berriztatze betebeharra.

46. artikulua.

Botere publikoek ondare historikoaren jagotea garantizatuko dute, eta aberastasuna bultzatuko, eta baita Espainiako Herrien ondare kultural eta artistikoa ere; hauek osatzen dituzten ondasunak, edozein lege erregimen eta jabegoa izanda ere. Zigor legeak gaztigatuko ditu patrimonio honen kontrako atentatuak.

47. artikulua.

Espainol guztiek bizitza duin eta egokizko bat izateko eskubidea dute. Botere publikoek behar diren baldintzak bultzatuko dituzte eta arau erakoak ezarriko eskubide hau egiaztatzeko, lurraren erabilpena arautuz interes orokorraren arabera espekulazioa baztertzeko.

Erkidegoak erakunde publikoetako hiri ekintzek dakartzaten plusbaliatan parte hartuko du.

48. artikulua.

Botere publikoek baldintza batzu bultzatuko ditu gazteriak parte hartze libre eta eragilea izan dezan hazkunde politiko, sozial, ekonomiko eta kulturazkoan.

49. artikulua.

1. Desgaitasuna duten pertsonen askatasun- eta berdintasun-baldintza erreal eta eraginkorretan baliatzen dituzte Titulu honetan aurreikusitako eskubideak. Legez arautuko da baliatze horretarako beharrezkoa den babes berezia.

2. Botere publikoek desgaitasuna duten pertsonen autonomia pertsonal osoa eta gizarteratzea bermatuko dituzten politikak bultzatuko dituzte, unibertsalki eskuragarriak diren inguruneetan. Era berean, haien erakundearen parte-hartzea sustatuko dute, legeak ezartzen duen moduan. Bereziki erantzungo zaie desgaitasuna duten emakumeen eta adingabeen beharrian espezifikoei.

50. artikulua.

Botere publikoek, dagozkien pentsioez aldika gaurkotuz zahartzaroan garantizatuko dio hiritargoari behar beharrezko ekonomia. Era berean, eta familiako betebeharretatik kanpo, haien ongitasuna bultzatuko dute zerbitzu sozialen bidez beraien arazo bereziei kasu eginez, hots, osasun, bizileku, kultura eta aisiari.

51. artikulua.

1. Botere publikoek kontsumitzaile eta erabiltzaileen defentsa garantizatuko dituzte, era eragile batzuren bidez, seguritate, osasun eta beraiei dagozkien interes ekonomikoak babestuz.

2. Botere publikoek kontsumitzaile eta erabiltzaileen hezkuntza eta informapena bultzatuko dituzte, haien erakundeak lagundu, eta entzun, legeak ezartzen dituen neurrian haiei dagozkien arazoetan.

3. Aipaturiko apartatuetan erabaki den hesparruan, legeak barne merkatalgoa eta merkatal ekoizpen baimenaren erregimena arautuko du.

52. artikulua.

Legeak erakunde profesionalak arautuko ditu berauei dagozkien interes ekonomikoek defendatzen baitute. Haien barne egitura eta funtzionamendua demokratikoak izan behar dute.

LAUGARREN KAPITULUA

Askatasun garantia eta funtsezko eskubideez

53. artikulua.

1. Aurre Tituluko bigarren kapituluan aitorturiko eskubide eta askatasunek botere publiko guztiak behartzen dituzte. Bakar bakarrik, legez, kasu guztietan haren oinarrizko funtsa errespetatu beharrez, arau daiteke haien eskubide eta askatasun iharduera, berauk 161. artikuluan, 1 a) aldez aurretik pentsaturiko araez babestua izanik.

2. Edozein hiritarrek eskatu ahal du 14. artikuluan aitortutako askatasun eta eskubideen babespena eta baita bigarren kapituluko lehen atala Auzitegi arruntetan aurretasun eta arintasun oinarrietako prozeduran finkatuz eta, behar denean, Auzitegi konstituzional deritzanaren babes baliabidearen bitartez. Azken baliabide hau kontzientzia objektua, 30. artikuluan aitortutakoa, aplikatu daiteke.

3. Hirugarren kapituluan aitortuak onartze, errespetu eta babesaz adieraziko du legeztapen positiboa auzi praktika eta botere publikoen ekintzak. Bakarrik aipatu ahalko dira aurrean aurrera eramaten duten legeek erabakitzen duten arabera.

54. artikulua.

Lege organiko batek arautuko du Herri Defendatzaile erakundea, Gorte Orokorretako komisionatu gorenak, hauek izendaturik Titulu honetan barnetzen diren eskubideen defentsarako, beraien ondorioetarako Administralgo ekintzak gainbegira dezake, Gorte Orokorrei kontua eskainiz.

BOSGARREN KAPITULUA

Eskubide eta askatasunen etendurez

55. artikulua.

1. 17. eta 18. artikuluetako 2. eta 3. apartatuetan aitorturiko eskubideak eta baita 19. eta 20. artikuluetako 1. a) eta d) eta 5. apartatuetako, 21. 28. artikuluetako 2. apartatuko eta 37. artikuluko 2. apartatukoa etendura daitezke salbuespen edo hertsipen egoera deklaratzeko denean, konstituzioan aurrez ikusten den puntuen arabera. Salbuespen egoera balitz, goian ezarritako 17. artikuluko 3. apartatua salbuespentzen da.

2. Lege organiko batek muga dezake era eta kasuak nola, era bakarrez eta behar den parte-hartze judizialez eta egokizko kontrol parlamentariez 17. artikuluan 2. apartatuan eta 18. artikuluetako 2. eta 3. apartatuetan aitorturiko eskubideak, pertsona batzuzentzat etendura daitezke, banda harmatu edo elementu terroristen ekintzei buruzko ikerketak egin ondoren.

Aipaturiko lege organikoaren edo neurritz gainezko aitortu fakultateen erabilpen justifikagaitzak zigor erantzukizun bat sortuko du legeek errekonozitutako eskubide eta askatasun bortxatze bezala.

II. TITULUA

Koroaz

56. artikulua.

1. Erregea Estatuko burua da, haren batasun eta iraupenaren sinboloa, erakundeetako funtzionamendu erregularra arbitratu eta moderatzen du, nazioarteetako harremanetan Estatu espainoleko ordezkaritza jasotzen du, batez ere bere komunitate historikoko nazioetan, eta konstituzio eta legeek ekspreski ematen dizkioten funtzioak iharduntzen ditu.

2. Haren titulua Espainiako Erregean datza eta erabil ditzake Koroari dagozkion besteak ere.

3. Erregearen pertsona ukiezinekoa da eta ez du inolako erantzunkizunik. Haren ekintzak 64. artikuluan ezarritako eran berretsiturik daude beti, aipaturiko berretsipenik gabe baliapenik ez dute, 65. 2. artikuluan erabakitzen dena izan ezik.

57. artikulua.

1. Espainiako Koroa heredagarria da Borbongo S. M. Juan Carlos I. ondorioengan, hura dinastia historikoaren legezko oinordekoa izanik. Tronu jarraipena primutasun eta ordezkaritza lehentasunak jarraituko du, lehenago izanik beti gerokoak baino aurretikako oinordekoak; eta berdinean, hurbilekoak urrunengoak baino; maila berdinean, gizonezkoa emakumezkoa baino, eta sexu berdinean pertsona adintsua gazteak baino.

2. Printze oinordekoak, beraren jaiotzetik edo deitze ekintza sortzen denetandik, Asturiasko Printze duintasuna izango du eta beste tituluak Espainiako Koroa ondorengoari tradizionalki loturik daudenak.

3. Deretxoz deitutako oinordeko denak akiturik, Gorte Orokorrek hornituko dute Koroaren jarraipena Espainiako interesei gehien komeni zaien eran.

4. Tronuan ondoren eskubidea izan duten pertsonak Errege eta Gorte Orokorren debeku argiaz ezkondu baldin badira, beraik eta beren ondorengoak koroa jarraipenetik at geratzen dira.

5. Abdikapen, etsipen eta koroa jarraipenari egitez edo eskubidezko edozein zalantza gertatuz gero lege organikoaren bidez erabakiko da.

58. artikulua.

Erregina ezkontideak edo Erreginaren ezkontideak ezin dute funtzio konstituzionalik jaso, Errejentziako erabakita dagoenetik kanpo.

59. artikulua.

1. Erregea adingabea denean, Erregearen aita edo ama eta, hauen ezean, Konstituzioan erabakitzen den ordenez, koroan jarraitzeko hurbilen dagoen, adin nagusiko ahaidea, berea alaxe Errejentzia iharduntzera sartuko da eta Erregearen adingabe garai osoan ihardungo da.

2. Erregea bere agintea iharduntzeko gaieztatzen baldin bada eta ezina Gorte Orokorrek errekonozitua izan, berea alaxe Koroaren Printze oinordekoa Errejentzia iharduntzera sartuko da adin nagusikoa baldin bada. Eta ez baldin bada lehenagoko apartatuetan aurre ikusi den eran, Printze oinordeak adin nagusigoa lortu arte.

3. Errejentziari dagokion pertsonarik baldin ez bada, berau Gorte Orokorrek aukeratuko dute eta bat, hiru edo bost pertsonen osotuko dute.

4. Errejentzia iharduntzeko espainola izan behar da eta adinez nagusia.

5. Errejentzia konstituzional aginduz ihardungo da eta beti Erregearen izenean.

60. artikulua.

1. Errege gaztearen tutorea Errege zenduak bere testamentuan izendaturiko pertsona izango da, adin nagusikoa izanik eta jaiotzez espainola; izendatu ez baldin bazuen, aita edo ama, alargun diren bitartean, tutore izango dira. Hauen ezean, Gorte Orokorrek izendatuko dute, baina Errejentzia eta tutore karguak ez dira batengan izango aita edo ama edo Erregearen arbaso zuzenak ez baldin badira.

2. Tutorego ihardunketa ere elkarteazinekoa da beste kargu edo errepresentapen politiko batez.

61. artikulua.

1. Erregeak, Gorte Orokorren aurrean aldarrikatzean, zin egingo du zintzoki bere funtzioak helburutzeko, konstituzioa eta legeak gorde eta gorde arazi eta hiritargoaren eskubideak errespetatu eta baita Erkidego Autonomoenak ere.

2. Printze oinordekoak, adin nagusia lortzean, eta Errejente edo Errejenteek beraien funtzioez jabetzean zin berbera egingo dute eta baita Erregearenganako leialtasuna ere.

62. artikulua.

Erregeari dagokiona.

- a) Legeak onetsi eta promulgatu.
- b) Gorte Orokorrak bilerazi eta deuseztatu eta konstituzioan aurre ikusitako arauetara hauteskundeak bilerazi.
- c) Referendumera bilerazi Konstituzioan aurre ikusitako kasuetan.
- d) Gobernuko lehendakarietzarako hautagarria proposatu eta, behar denean, izendatu, eta baita haren funtzioei amaiera eman Konstituzioan aurre ikusitako arauen neurrian.
- e) Gobernuko taldekideak izendatu eta banatu, lehendakariaren proposamenez.
- f) Ministru Kontseiluetan erabakitako dekretuak espeditu, enplegu zibil eta militarrek konferitu eta legeen arabera ohore eta aipamenak eman.
- g) Estatuko arazoez informatua izan eta hauen ondorioetarako Gobernuko lehendakariaren eskabidez egoki iruditzen zaionean Ministru Kontseiluko bilkurak presiditu.
- h) Indar Harmatuen gorengo agintea.
- i) Grazi Eskubidea baliatu legearen arabera, indultu baimen orokorren baimenik ezin du eman.
- j) Erret Akademien babesgo Nagusia.

63. artikulua.

1. Erregeak enbaxadore eta beste ordezkari diplomatikoak Kreditatzen ditu. Espainian atzerriko ordezkariak haren aurrean Kreditaturik daude.
2. Erregeari dagokio Estatuko baimena agertzea, itunen bidez nazioartekotasunki behartzeko, konstituzio eta legeen adostasunez.
3. Erregeari dagokio, Gorte Orokorren aurre baimenaz, gerra aldarrikatu eta bakea egitea.

64. artikulua.

1. Erregearen ekintzak Gobernu Lehendakariak berretsiak izango dira eta, honen ezean, dagokion Ministruak. Gobernuko Lehendakariaren proposatze eta izendatzea eta 99. artikuluan aurreikusiriko deuseztatzea Biltzar Lehendakariak berretsiak izango dira.
2. Erregearen ekintzen arduradunak berresten dutenak izango dira.

65. artikulua.

1. Erregeak Estatuko Aitzin kontutik kantitate orokor bat jasotzen du bere Familia eta Etxea sostengatzeko eta hura libreki banatuko da.
2. Erregeak libreki izendatu eta txandatzten ditu bere Etxeko Kide zibil eta militarrek.

III. TITULUA

Gorte Orokorrez

LEHEN KAPITULUA

Ganbarez

66. artikulua.

1. Gorte Orokorrak Espainiako herriaren adierazgarri dira eta haiek Diputatu eta haik Senatuaren biltzarreak osotzen ditu.
2. Gorte Orokorrek Estatuko legegintza boterea dute, aitzin kontuak onartzen, Gobernu ekintza kontrolatzen eta ba dituzte Konstituzioak ematen dizkien beste eskubideak ere.
3. Gorte Orokorrak ukiezinak dira.

67. artikulua.

1. Inor ezin da izan era berean bi Ganbaratako kidea, ez eta gehitu Erkidego Autonomoaren Biltzar izendapena Diputatuen Biltzarrekoarekin.
2. Gorte Orokorreko kideak ez dira inoren aginteari lotuak izango.
3. Parlamentari bilerak arauzko deitze batez egiten ez badira ez ditu Ganbarak lotaraziko, eta beraien funtziorik ezin dute erabili ez eta pribilejiorik eduki ere.

68. artikulua.

1. Biltzarrea gutxienez 300 Diputatuk eta gehienez 400ek osotzen dute, berauek bozketa orokorrean, libre, berdin, zuzen eta isilpean aukeratuak izanik legeak ezartzen duen arabera.
2. Hauteskunde barrutia probintzia da. Ceuta eta Melilla bakoitza Diputatu batez ordezkaturik izango da. Legeak banaturiko du Diputatugoa, haserako gutxiengo ordezkari bakoitzari egokitzuz eta besteak populazioaren arabera banaturik.
3. Hautapena barruti bakoitzean egingo da ordezkari bakoitzaren proportzionalaren bideak jarraituz.
4. Biltzara lau urtetarako hautaturik da. Diputatuen aginpidea berauen hautapenetik lau urtetara bukatzen da edo Ganbararen deuseztatze egunean.
5. Espainol guztiak, beren politik eskubideen erabilpen osoan aurkitzen direnak hautesle eta hautagarriak dira.
Legeak aitortuko du eta Estatuak Espainiatik kanpo dauden espainolei bozketa eskubidearen iharduera eskainiko die.
6. Agintea bukatu ondoren hogeita eta hamar eta hirurogei egunen bitartean izango dira hauteskondeak. Biltzar hautaturik hauteskondeak egin eta hurrengo hogeita bost egunen barruan bilerak izango da.

69. artikulua.

1. Senatua lurraldeen ordezkariaren Ganbara da.
2. Probintzia bakoitzean lau senatore hautaturik bozketa orokor, libre, berdin, zuzen eta bozemaileen isilpean haietarik bakoitzetik lege organiko batek finkatzen duen arabera.
3. Irla probintzietan, irla bakoitza edo taldea, kabildo edo Irla Kontseiluak barruti bat osatuko du Senatoreen hauteskundeetarako, hiru irla nagusiko –Gran Canaria, Mallorca eta Tenerife– bakoitzari hiru dagozkiolarik eta hurrengo irla eta irla taldeko bakoitzari bat: Ibiza-Formentera, Menorca, Fuerteventura, Gomera, Hierro, Lanzarote eta La Palma.
4. Ceuta eta Melillakoek, bakoitzak bi senatore hautaturik ditu.
5. Erkidego Autonomoek izendaturik dute gainera Senatore bat eta beste bat dagokion lurraldean milioi bat biztanleko. Izendatzea legegile Biltzarrari dagokio edo Erkidego Autonomoko erakunde kolektibo Gorenari, Estatutuetan ezartzen denaren arabera, era guztietara egokizko ordezkari bakoitzaren proportzionala aseguratzen dutelarik.
6. Senatua lau urtetarako hautaturik da. Senatoreen agintea hautapenetik lau urtetara bukatzen da edo Ganbararen deuseztatze egunean.

70. artikulua.

1. Hauteskunde legeak mugaturik ditu Diputatu eta Senatuak hauta ezineko eta adiezineko arrazoiak era guztietan zera barneraturik:
 - a) Konstituzio Auzitegiko kideak.
 - b) Legeak mugatzen dituen Estatu Administrazio gori arduradunak, Gobernu kideak izan ezik.
 - c) Herri Defendatzailea.
 - d) Lanean ari diren Magistratu, Epailari eta Fiskalak.
 - e) Militar profesionalak eta lanean ari diren Polizi eta Seguritate indarretako kideak.
 - f) Hauteskunde batzarre kideak.
2. Ganbara biotako kideen izendapen eta noragin baliapena epaile kontrolaren menpean izango da, lege hauteskundeak ezartzen duen arabera.

71. artikulua.

1. Diputatu eta Senatoreek beraien funtzio ihardunketetan agertutako eritziengatik ukiezintasuna gozatuko dute.
2. Era berean Diputatu eta Senatoreek beraien agintaritza garaian inmunitateaz gozatuko dute eta delitu agirikoagatik bakar-bakarrik atxilotuak izan daitezke. Ezin zaie errurik bota ez eta prozesatu ere dagozkien Ganbaren alde aurretikako autorizapenik gabe.
3. Diputatu eta Senatuaren aurkako auziak Goren Auzitegiko zigor sailari dagokizkio.
4. Diputatu eta Senatariek beraiei dagozkien Ganbarek finkaturiko soldata jasoko dute.

72. artikulua.

1. Ganbarek beraien Barne-Erregelak ezartzen dituzte, beraien aitzinkontuak autonomikoki onartu eta adostasunez Gorte Orokorretako Pertsonal Estatutua arautu. Araudiak eta hauen osotasunean, era azken botoetara eramanak izango dira, gehiengo absolutoa behar izanik.
2. Ganbarek beraiei dagozkien lehendakari eta mahaiko beste kideak hautatzen dituzte. Elkarrekiko bilkurak Biltzarre lehendakaria buru izango da eta Gorte Orokorreko Araudiaren arabera zuzenduak Ganbara bakoitzeko gehiengo absolutuaz onarturikoa.
3. Ganbaretako Lehendakariak hauen izenean erabiltzen dituzte botere administratibo eta polizi eskubideak beraiei dagozkien tokietako hesparuan.

73. artikulua.

1. Ganbarak urtero bilduko dira bi aldi arruntetako bilkuretan. Lehena, Irailetik Abendura, eta bigarrena, Otsailetik Ekainera.
2. Ganbarak aparteko bilkuretan bil daitezke Gobernuaren eskabidez, Diputazio Iraunkor edo edozein Ganbaratako gehiengo kide absolutoen eskakizunez. Aparteko bilkurak eguneko aztergai mugatu batez bileraziak izango dira eta bukatuak hura ahitzen denean.

74. artikulua.

1. Ganbarak elkarrekiko bilkuretan bilduko dira legegintzakoak ez diren konpetentziak erabiltzeko II. Tituluak espreski Gorte Orokorrei iratxekitzen dizkienak.
2. Gorte Orokorretako erabakiak, 94., 1., 145., 2. eta 158., 2. artikuluetan aurreikusiak Ganbara bakoitzeko gehiengo eritzi auzeratuko dira. Lehen kasuan, prozedura Biltzarretik hasiko da, eta beste bietan, Senatutik. Kasu biotan, Senatu eta Kongresoa akordio batetara ez badatoz, Batzorde nahasi baten bidez saiaturiko da Diputatu eta Senatoreen zenbakia berdina izanik. Batzordeak testu bat aurkeztuko du berau Ganbara biak botatuz. Ezarririk dagoen eran onartzen ez bada, biltzarrak gehiengo absolutoz erabakiko du.

75. artikulua.

1. Ganbarek osoan eta Batzordez funtzionatuko dute.
2. Ganbarek Batzorde legegile iraunkorrengan lege dezakete lege proposizio edo proiektuaren onartzea. Bestalde, Osoak edozein unetan eska dezake ordezkaritza honen gaia izan den lege proposizio edo proposamenaren eztabaida eta bozketa.
3. Aipatutako apartatuan erabakitik at gelditzen dira Konstituzio aldaketa Konstituzionala, nazioarteko arazoak, lege organiko eta oinarrikoak eta Estatuko aitzinkontu Orokorrak.

76. artikulua.

1. Kongresu eta Senatuak, eta haien kasuan Ganbara biak elkarekin, edozein interes publiko gai ikerketarako Batzordeak izenda ditzakete. Hauen erabakiak auzitegientzat ez dira betebeharrezkoak izango, eta ez dituzte eragingo epaileen erabakiak. Hala eta guztiz ere, ikerketa ondorioaren berri egoki denean, aipatutako ekintzak, Ministeritza Fiskalari komunikatu beharko zaizkio.
2. Ganbaren eskabidez beharrekoa izango da azaltzea. Legeak arautuko ditu betebehar hau ez betetzeagatik ezarri ahal diren zigorrak.

77. artikulua.

1. Ganbarek eskakizun bakarko eta kolektiboak jaso ditzakete, beti idatziz, hiritar agerpenetako aurkezpen zuzenak galeraziak geldituz.

2. Ganbarek jasotzen dituzten eskakizunak Gobernura bidal ditzakete. Gobernua haien azalpenen bat ematera beharturik dago Ganbarek eskatzen dioten bakoitzean.

78. artikulua.

1. Ganbara bakoitzean Diputazio Iraunkor bat izango da gutxienez hogeita eta bat kidez horniturik, hauek talde parlamentarioak errepresentatuz, haien zenbaki garrantziaren proportziotan.

2. Diputazio Iraunkorraren Ganbara bakoitzeko Lehendakaria buru izango da eta eginbehar bezala 73. artikuluan aurreikusitakoak izango ditu, hots, Ganbarei dagozkien eskubideak beregan jasotzea 86. eta 116. artikuluen arabera, hauek deuseztuak izanez gero edo beraien agintea amaitu eta Ganbaren ahalmenez kezkatu, hauek bildurik ez daudenean.

3. Agintea amaituz edo deuseztatzean Diputazio Iraunkorrek beren eginbeharrak betetzen jarraituko dituzte Gorte Orokor berrietako Konstituzio arte.

4. Egokizko Ganbara bildurik, Diputazio Iraunkorrek erabilitako gaiez eta erabakiez kontua emango du.

79. artikulua.

1. Ganbarek akordioak onartzeko arauzkoki bildurik izan behar dute eta taldeka gehiengoaren parte hartzeaz.

2. Akordio hauek, baliakizuna izatekotan, bertako kide gehiengoak onartuak izan behar ditu Konstituzioak ezartzen dituen gehiengo bereziaren kaltetan edo lege organikoetan eta pertsonak hautatzeko Ganbara Erregelak ezartzen dituenak.

3. Senatore eta Diputatuen boza pertsonal eta ordezkatu ezinekoa da.

80. artikulua.

Ganbaren bilkura orokorrak publikoak izango dira, Ganbara bakoitzean aurkako akordiorik ez baldin bada, gehiengo absolutuak onartua eta Erregelen arabera.

BIGARREN KAPITULUA

Legegintzaz

81. artikulua.

1. Askatasun publiko eta oinarritzko eskubideen aurreramenari dagozkionak, Autonomi Estatutuak onartu eta hautapen orokor errejimena Konstituzioan aurre ikusitako besteak dira lege organikoak.

2. Lege organikoen onartze, aldatze edo baztertzeko proiektu osoari buruzko kongresuaren gehiengo absolutoa exijituko du.

82. artikulua.

1. Gorte Orokorrek Gobernuaren ordezkariak dezaitezke lege mailan arauak emateko ahalmena gai mugatu batzuri buruzkoak, berauek aipatutako artikuluan sartu ez direnak izanik.

2. Legegintzarako ordezkariak onartu ahal da oinarri lege baten bidez haren zeregina testu artikulatuen sortzea denean edo lege arrunt batez testu legal ezberdin batzuek batetara birmoldatu behar direnean.

3. Legegintzarako ordezkariak hertsiki Gobernuari utzi beharko zaio gai mugatu bat denean eta haren erabilpenerako epe zehatz bat ezarri. Ordezkariak agortuko da Gobernuak erabiltzen duen neurrian dagokion arabera argitalpenaz. Ezin izango da ulertu, emanda bezala, aipatu edo denbora mugatu gabe bada. Bestalde, subordetza Gubernutik aparte agintariei ezingo die utzi.

4. Oinarri legeek mugatuko dute zehazki legegintza ordezkariaren gai eta irizpidea eta hark erabiltzean, jarraitu behar diren funts eta erizpideak.

5. Textu legalak birmoldatzeko baimenak ordezkaritza funtsari dagokion arau ingurunea mugatuko du, zehaztuz textu bakar batetako formulapen soilera mugatzen den ala barnetzen duen birmoldatu behar diren textu legalak arau, argi eta armonizatzea.

6. Auzitegiei dagozkien konpetentzien kaltetan jo gabe, Legegintzako ordezkaritzek, kasu bakoitzean, ezar ditzakete kontroleko formula gehigarriak.

83. artikulua.

Oinarrizko legeek inoiz ezin dute:

- a) Oinarrizko lege beraren aldaketa baimenda.
- b) Atzerauzko balioaz diktatzeko bide eman.

84. artikulua.

Lege proposamen bat edo zuzenketa dirauen legezko ordezkaritzaren aurkakoa denean, Gobernuak ahal du fakultatu haren tramitapenaren aurka jartzeko. Orduan lege proposamen bat aurkez daiteke legezko ordezkaritzaren derogapen oso edo zatikarako.

85. artikulua.

Gobernuko erabakiek legezko ordezkaritza edukitzean Lege Dekretu titulua jasoko dute.

86. artikulua.

1. Kasu berezi eta beharrian premiatsuan, Gobernuak behin behineko lege erabakiak eman ditzake, Dekretu-lege era harturik eta ezingo dute eraginik izan Estatuko oinarrizko erakunde ordenamendua, ez eta, I. Tituluko hiritar arautuen eskubide, betebeharrak eta askatasunik, ezta Erkidego Autonomoen errejimenerik, ezta hauteskunde Orokor Eskubiderik ere.

2. Dekretu-legeak, behingoan, Diputatuen Biltzar osoaren eztabaida eta bozketara meneratuak izango dira, haren promulgapenetik hurrengo hogeita hamar egunetara bildua ez baldin bada hartarako deituz. Biltzarrak aipatu epe barruan erabaki beharko duela haren konbalidapen edo baztertzeari, horretarako Erregelak prozedura berezi eta sumari bat ezarrituz.

3. Goiko apartatuan ezarritako epe barruan, Gorteek premiatsu prozeduraz lege proiektu bezala tramita ditzakete.

87. artikulua.

1. Legegintza inizatiba Gobernu, Kongresu eta Senatuari dagokio, Konstituzio eta Ganbaren Erregelaren arabera.

2. Erkidego Autonometako Biltzarrek eska diezaiokete Gobernuari lege proiektu bat aukeratzea edo Biltzar Mahaira lege proposamen bat bidali, Ganbara harengan, gehien jota Biltzarreko hiru kide delegatuz eta beraren defentsaz arduratuz.

3. Lege organiko batek arautuko ditu erabilpen erak eta herri inizatibaren baldintzak, lege proposamenak aurkezteko. Edonola ere, gutxienez 500.000 sinadura ospetsu exijituko dira. Lege organikoko gai berean, zergadura edo nazio artekoetan, edo grazi eskubide bakarrari dagokionean ez da inizatibarik izango.

88. artikulua.

Lege proiektuak Ministruen kontseiluan onartuko dira, biltzarrerara meneratuz. Haiei buruz erabaki hartzeko arrazoibide eta behar diren aitzindariz lagunduak izango dira.

89. artikulua.

1. Lege proposamenen tramitapena Ganbareko Erregeleko arautuko dute lege proiektuei dagokien lehentasunak legegintza inizatibaren erabilpena eragotzi gabe 87. artikuluko arautzen duen arabera.

2. Lege proposamenak, 87. artikuluko arabera, Senatuak kontutan hartzen baldin baditu, Biltzarrerara igorriko dira hontan tramitatzeko halako proposamen bezala.

90. artikulua.

1. Diputatuen Biltzarrak lege arrunt edo organiko bat onartuz gero, bertako Lehendakariak hontaz berehalaxe kontua emango dio Senatuko Lehendakariari, honek bestearen eztabaida menderatuz.

2. Senatuak, bi hilabeteren barruan, testua jasotako egunetik hasita, ahal du, arrazoitutako mezu bidez, betoa ezarri edo hartan zuzenketak sartu. Betoa gehiengo absolutuak onartua izan behar du. Proiektua ezin zaio Erregeari menderatu Biltzarrak gehiengo absolutuz berretsi gabe, betoaren kasuan, lehen testua, edo gehiengo soilez haren aurkezpenetik bi hilabeteren epean, edo zuzenketei buruz erabakirik hartu, onartuz edo gehiengo soilez.

3. Senatuak betatzeko edo proiektua zuzentzeko duen bi hilabete epea berezko hogeit egunetara gutxituko da Gobernuak edo Diputatuen Biltzarrak premiatsu deklaraturako proiektuetan.

91. artikulua.

Erregeak, hamabost eguneko epean, berretsiko ditu Gorte Orokorrek onartutako legeak, eta promulgatu eta aginduko du haien berealaxeko argitalpena.

92. artikulua.

1. Garrantzi haundiko erabaki politikoak hiritargoaren kontsulta Referendumeraren bidez eman daitezke.

2. Referenduma deia Erregeak egingo du, Gobernuaren lehendakariaren proposamenez, alde aurretik Diputatuen Biltzarrak baimendurik.

3. Lege organiko batek arautuko ditu baldintzak eta Konstituzio hontan aurrez ikusitako Referendumaren mota ezberdinetako prozedura.

HIRUGARREN KAPITULUA

Nazioarteko itunez

93. artikulua.

Lege organikoaren bidez baimena itunak sinatzeke eman daiteke; hauek direla eta, nazioarteko erakunde edo instituzio bati atxekitzen zaio Konstituziotik ondorio daitekeen konpetentzien erabilpena. Gorte Orokor edo Gobernuari dagokio, itun hauk betetzeko garrantzia. Baita ere nazioarteko edo nazioarteko erakundeek emandako erabakiak ere bai.

94. artikulua.

1. Estatu baietzaren prestapena, itunen bidez behartzeko, Gorte Orokorren alde aurreko autorizapena beharko da hurrengo kasuetan:

- a) Politika kutsuzko itunetan.
- b) Militar kutsuzko itunetan.
- c) Estatuko osotasunari ikutzen dioten itun edo hitzarmenetan, I. Tituluan ezarritako oinarritzko eskubide eta betebeharrak itunetan.
- d) Herri Hazienda barnetzen dituzten finantziar betebeharrak itun edo hitzarmenetan.
- e) Legeren baten baztertzeko edo aldaketan edo hura betetzeko eskatzen diren lege erabakiak itun edo hitzarmenetan.

2. Bai Kongresua eta bai Senatuak berealaxe informatuak izango dira gelditzen diren itun edo hitzarmenetako erabakiez.

95. artikulua.

1. Nazioarteko tratatu bat egitekotan Konstituzioaren aurkako akordioak izanez, alde aurreko berrikusketa Konstituzionala exijituko du.

2. Gobernuak edo edozein Ganbarak eska diezaiokete Konstituzional Auzitegiari aldarrika dezala kontraesanik dagoen ala ez.

96. artikulua.

1. Nazio arteko tratauak balioz eginkakoak, Espainian ofizialki argitaratuz gero, barne ordenamenduaren parte izango dira. Haien erabakiak bakar-bakarrik derogatu, aldatu edo baztertu ahal dira itun hauen arabera edo nazioarteko Zuzenbide arau orokorren arabera.

2. Nazioarteko itun eta hitzarmenak salatzeke, 94. artikuluan, haiek onartzeko alde zuzenaren aurretikako prozedura hura erabiliko da.

IV. TITULUA

Gobernu eta Administrazioa

97. artikulua.

Gobernuak barne eta kanpoko politika gidatuko du, baita Administrazio zibil eta militarra eta Estatuaren defentsa ere. Aginte boterea eta arauzko ahalmena erabiliko ditu Konstituzio eta legeen arabera.

98. artikulua.

1. Gobernuak hauek osotzen dute: Lehendakariak, lehendakari ordeak, Ministru eta legeak ezartzen dituen beste kideak.

2. Lehendakariak Gobernuaren ekintza gidatzen du eta Gobernuaren beste kideen erabakietan koordinatzen, baina hauek izango dira zuzenki jardueraren erantzuna emango dutenak.

3. Gobernuaren kideek ezin dute beste ordeko erabakietan bete agindu parlamentario propioetatik aparte, ez eta beste eginkizun publikorik ere beraien arduran sartzen ez dena, ez eta ekintza profesional edo merkatarik ere.

4. Legeak arautuko ditu Estatuaren eta Gobernuaren kideen elkarbizitasunak.

99. artikulua.

1. Diputatuen biltzarreko berriztatze bakoitzaren ondoren, eta beste balizko konstituzionalitate honela prozeditzean, Erregeak, alde zuzenaren kontsulta eginik errepresentapen parlamentarioaz, izendatutako talde politikoen errepresentapenarekin, eta Biltzarreko lehendakariaren bidez, Gobernuaren lehendakariaren hautagarri bat proposatuko du.

2. Aipatutako apartatuaren arabera proposaturiko hautagarriak Diputatuen biltzar aurrean azalduko du sortu nahi duen Gobernuaren egitarau politikoa; eta Ganbaren konfidantza eskatuko du.

3. Diputatuen Biltzarrak, bere kideen gehiengo absolutuaren botuaz kandidatu hari konfidantza emango balio, Erregeak lehendakari izendatuko du. Gehiengo hura lortu ezik, proposamen berdina lehengotik berrogei eta zortzi ordu igaroz gero berriz ere botoetara eramango da, eta konfidantza emanda bezala, ulertuko da gehiengo soilak lortzen baldin bada.

4. Aipatu botazioak eginik inbestidurarako konfidantza ez baldin bada jasotzen, goiko atalean aurrez ikusitako elkar jarrai proposamenak tramitatuko direla.

5. Lehen botazio eta inbestiduratik bi hilabete igaro ondoren, Biltzar konfidantzarik inork ez baldin badu jaso, Erregeak Ganbara biak deuseztatuko ditu eta hauteskunde berriak bilerazi Biltzarreko lehendakariaren berrespenaz.

100. artikulua.

Beste Gobernuaren kideak Erregeak izendatu edo baztertu ditu lehendakariaren proposamenaz.

101. artikulua.

1. Gobernua hauteskunde orokorren ondoren deuseztatuko da, baita Konstituzioan aurrez ikusitako konfidantza parlamentarioa galtze kasuetan edo bere lehendakariaren uztean edo hiltzean.

2. Deuseztaturiko Gobernuak, Gobernu berriak karguz jabetu arte eginbeharrak beteko ditu.

102. artikulua.

1. Lehendakariaren eta Gobernuko beste kideen erantzukizun kriminala, dagokionean, exijigarri izango da Gorengo auzitegiko Penal Sail Aretoan.

2. Salakuntza traizioz edo haien funtzio erabilpenetan Estatuko Seguritatearen aurka joango balitz, bakar bakarrik planteatu daiteke Biltzarreko kideen laugarren partearen iniziatibaz eta bere gehiengo absolutoarekin onartzeaz.

3. Erret gazi eskubidea artikuluko hontako balizko batetarako ere ezin da aplikagarri izan.

103. artikulua.

1. Administralgo publikoak objetiboki zerbitzatzen ditu interes orokorrak eta efikazia, hierarkia, deszentralizapen, deskonzentrapen eta koordinaketa oinarritutako lege eta Deretxoaren mendura osoaren arabera jokatzeko du.

2. Estatuko Administralgo organoak legearen arabera sortu, zuzendu eta koordinatuak izango dira.

3. Legeak arautuko du herri funtzionarioen estatutua, funtzio publikoan sartzea meritu eta gaitasun printzipioez, sindikatuaren eskubidean iharduntzeko berezitasunak, elkartezintasun sistema eta beraien erantzukizunak betetzean inpartzialtasun garantiak.

104. artikulua.

1. Indar eta Seguritate taldeak, Gobernuaren mende, betebeharrak bezala eskubide eta askatasun iharduntze librearen babestea eta hiritargoaren seguritatea garantizatzea.

2. Lege organiko batek finkatuko ditu eginbeharrak, ekintzako oinarritutako printzipioak eta baita, Indar eta talde, seguritate estatutuak ere.

105. artikulua.

Legeak zera arautuko du:

a) Hiritarren audientzia, zuzenki edo legeak aitortutako erakunde eta elkarteak, haiei dagozkien administral erabakietako elaborapen prozeduran.

b) Artxibu eta Erregistroetara hiritarren sarbidea, Estatuko defentsa eta seguritateari dagokiona, delituen hautematez eta pertsonen barrukotasuna salbuespenez.

c) Sortu behar den administral ekintzaren prozedura, eta behar denean, interesatuaren entzutea garantizatuz.

106. artikulua.

1. Auzitegiek kontrolatzen dituzte arauzko ahalmena eta administral ekintzaren legalitatea, eta hau justifikatzen duten helburuen menpekotasuna.

2. Partikularrek, legeak finkatutakoaren arabera, jasaten duten edozein gaitz, ondasun eta eskubideengatik kalte orderako eskubidea dute, indar nagusigo batez izan ezik, gaitza herri zerbitzuetarako ondorio bat denean.

107. artikulua.

Estatu Kontseilua Gobernu gorengo organo kontsultiboa da. Lege organiko batek arautuko ditu haren osaketa eta konpetentziak.

V. TITULUA

Gobernu eta Gorte Orokorren arteko harremanez

108. artikulua.

Gobernuak erantzuten du solidaritatez Diputatuen Biltzarraren aurrean bere gestio politikoaz.

109. artikulua.

Ganbarek eta beren Batzordeek, jaso ditzakete, beren lehendakariaren bidez, Gobernuarengandik honen Departamentu eta Estatuko edozein agintari eta Erkidego autonomoengandik behar dituzten informapen eta laguntza.

110. artikulua.

1. Ganbarek eta bere Batzordeek Gobernuko kideen presentzia eska dezakete.
2. Gobernuko kideek Ganbara eta Batzordeetako bilkuretara sarbiderik ba dute eta baita haietan entzun arazteko ahalmena ere, eta eska dezakete, beraien Departamentuetako funtzionarioek, haietan informatzea.

111. artikulua.

1. Gobernua eta bere kide guztiak Ganbaretan formulatzen diren eskaera eta galderetara menderatuta daude. Eztabaida moeta hontarako Barne Erregelek astebeteko epe gutxiengoa ezarriko dute.
2. Edozein eskaerak arrazoi eman dezake mozio batetara bertan Ganbarak bere jarrera ager dezan.

112. artikulua.

Gobernu Lehendakariak, Ministru Kontseiluan aurrez ikusitako eztabaidaz Diputatuen biltzar aurrean ager dezake bere egitarauko konfidantza arazoa edo politika orokorraren adierazpen bat. Konfidantza emanda bezala ulertuko da Diputatuen gutxiengo soilak haren alde botua ematean.

113. artikulua.

1. Diputatuen Biltzarrak Gobernu erantzunkizun politikoa eska dezake zentsura mozioaren gehiengo absolutu aukeraren bitartez.
2. Zentsura mozioa, gutxienez Diputatuen hamargarrenak proposatua, eta barnetu beharko du Gobernuko lehendakarietarako hautagarri bat.
3. Zentsura mozioa ez da botatu beharko bere aurkezpena egin eta bost egun igaro arte. Epe honen barruko bi egunetan hautakizun proposamenduak aurkez daitezke.
4. Zentsura proposamendua Biltzarrak onartzen ez baldin badu haren sinatzaileek ezin dute aurkeztu besterik epe berdinetako bilkuretan.

114. artikulua.

1. Biltzarrak Gobernuari konfidantza ukatzen badio, honek bere dimisioa Erregeari aurkeztuko dio, berehalaxe Gobernuko Lehendakaria izendatuz, 99. artikuluan erabakitzen den arabera.
2. Biltzarrak beste zentsura proposamen bat onartzen baldin badu, Gobernuak bere dimisioa Erregeari aurkeztuko dio eta hau barnetzen den hautagarria Ganbararen konfidantza jaso bezala izango du 99. artikuluan aurrez ikusten den ondorioetarako, Erregeak Gobernu Lehendakari aurkeztuko du.

115. artikulua.

1. Gobernu Lehendakariak, Ministru Kontseiluaren aurrez ikusitako deliberapenaz, eta bere ardurakizun bakarrez, proposa dezake Biltzar, Senatu edo Gorte Orokorren

deuseztatzea, hura Erregeak dekretatua izanik. Dekretua deusezteak hauteskundeen data finkatuko du.

2. Deusezte proposamena ezingo da aurkeztu zentsura proposamendua tramitean ari denean.

3. Ez da deusezte berririk izango azkenetik urte bat igaro arte, 99. artikuluko 5. apartatuan erabakitzen dena ez baldin bada.

116. artikulua.

1. Lege organiko batek arautuko ditu alarma, salbuespen eta sitiapen egoerak eta baita dagozkien konpetentzia eta mugaketak.

2. Alarma egoera Gobernuak aldarrikatuko du Ministro Kontseiluan erabakitako Dekretuaren bidez gehien jota hamabost eguneko epea izanik, Diputatuen biltzarrari kontua emanaz, hura hontarako berealaxe bildurik eta beronen baimenik gabe epe hura ezingo da luzatu. Dekretuak finkatuko du lurralde barrutia eta noraino helden diren aldarrikatzen denaren ondorioak.

3. Salbuespen egoera, Gobernuak aldarrikatuko du Ministru Kontseiluan erabakitako dekretuaren bidez, Diputatuen Biltzarrean aurrez ikusitako baimenaz. Salbuespen egoera baimentze eta aldarrikatzeak expreski bere mugak finkatu behar ditu, noraino heldu ahal denaren lurralde ingurunea eta haren iraupena, hau hogeit eta hamar egunetik gora luzatu ezinik, baldintza berdinez, epe berdineraz luzatu ahal izanik.

4. Sitiapen egoera Diputatuen Biltzarreko gehiengo absolutuak aldarrikatuko du, Gobernuaren proposamen eksklusiboz. Biltzarrak finkatuko ditu haren lurralde ingurunea, iraupen eta baldintzak.

5. Biltzarra ezingo da deuseztatu artikuluko hontan barnetzen diren egoerak aldarrikaturik dauden bitartean, automatikoki Ganbarak bileraziaz izanik bilkura garaian ez baldin badira. Hauen funtzionamendua, Estatuko beste botere Konstituzionalak bezala ezingo dira eten egoera hauek dirauten bitartean.

Biltzarra deuseztatuz edo haren agintza amaituz aipatutako edozein egoera gertatzen baldin bada, biltzarreko konpetentziak Diputazio Iraunkorrek bereganatuko ditu.

6. Alarma, salbuespen eta sitiapen egoera aldarrikatzeak ez du Gobernuaren erantzukizun oinarria aldatuko, ez eta haren funtzionariena ere Konstituzio eta legeetan aitorturik.

VI. TITULUA

Auzi Boterez

117. artikulua.

1. Justizia herriari dario eta Erregearen izenean auzi botereko Epailari eta Majistratuek administratzen dute, haiek independente, mugi ezinak, arduradun eta bakarrik legearen aginperaz menderatuak.

2. Epailari eta Majistratuak ezin dira banatu, eragotzi, tokiz aldatu ez eta erretiratu arrazoi batengatik ez baldin bada eta legean aurrez ikusitako garantiaz.

3. Era guztietako auzietan jurisdikzio ahalmenaren ihardunketa, epaituz eta epaitutakoa betez, legeek finkatutako Epaitegi eta Auzitegiei dagozkie zehazki, konpetentzia arauak eta berauek ezartzen duten prozeduraz.

4. Epaitegi eta Auzitegiek goiko apartatuak markatutako funtzioetatik at ez dute ihardungo eta bai legeak expreski emandakoak edozein eskubideren garantiaz.

5. Batasun jurisdikzionalaren funtsa Auzitegien eratze eta funtzionamenduen oinarria da. Legeak arautuko du jurisdikzio militarren iharduntzea zehazki militar esparruan eta sitiapen egoera balizkoetan Konstituzioko printzipioen arabera.

6. Salbuespen Auzitegiak galera izan dira.

118. artikulua.

Beharrezkoa da betetzea Epailari eta Auzitegien epaitzak eta beste erabaki tinkoak eta baita hauek eskaturiko laguntza eskaintzea epaibide garaian eta erabakitakoa betetzean.

119. artikulua.

Justizia dohainik izango da legeak honela erabakitzen duenean eta, edozein eratan, auzitan aritzeko baliakizun nahikorik ez dutela erakusten dutenentzat.

120. artikulua.

1. Auzi Ekintza jendaurrekoak izango dira, prozedura legeek aurreikusten duten salbuespenez.
2. Prozedura nagusiki ahozkoa izango da, batez ere kriminal arazoetan.
3. Epaiak arrazoituak izango dira eta jendaurrean aldarrikatuak.

121. artikulua.

Epileari errakuntzagatik egindako kalteek, eta era berean administra Justiziako funtzionamendu normalaren ondorio bezala direnek kalte orda eskubide bat emango dute Estatuaren kontura, legearen adostasunez.

122. artikulua.

1. Auzi botereko lege organikoak finkatuko du Epaitegi Auzitegien izaera, funtzionamendu gobernamentua, baita karreradun Epileari eta Majistratuen estatutu juridikoa Talde bakar bat eginik, eta Justizi administralgoaren zerbitzutako pertsonalarena.
2. Botere Judizialaren kontseilu orokorra bere gobernamentu organoa da. Lege organikoak bere estatutua ezarriko du eta bere kideen elkartezintasun eta funtzioen errejimena, batez ere izendatze, igote, inspekzio eta errejimen diziplinario arazoetan.
3. Auzi botereko Kontseilu Orokorra Auzitegi Gorenaren lehendakariak osotua izango da, berak lehendakatuko du, eta gainera Erregeak bost urtetarako izendatutako hogeitaz kideez. Hauetatik, lege organikoak ezartzen duen eran hamabi maila judizial guztietako Epileari eta Majistratu; lau Diputatuen Biltzarren proposamenez eta lau Senatuarenean, kasu biotan abokatu eta beste jurista kideen bost zatitako gehiengoak hautatuak, denak aitorturiko kompetentziakoak eta beren profesioetan hamabost urte baino gehiagotan arituak.

123. artikulua.

1. Auzitegi Gorena, Espainia osoko jurisdikzioaz, maila guztietako gorengo organo jurisdikzionala da, garantia konstituzional gaitako erabakietan izan ezik.
2. Auzitegi Gorengo Lehendakaria Erregeak izendatua izango da, Auzi Botereko Kontseilu Orokorraren proposamenez, legeak finkatzen duen arabera.

124. artikulua.

1. Ministeritza Fiskalak, beste organoei agindutako funtzioetatik salbu, misio bezala legalitatearen defentsarako justiziaren eraginpena bultzatzea du, baita hiritargoaren eskubideak zaintzea eta legeak berez edo interesatuen eskabidez babestutako interes publikoa begiratzea, eta baita Auzitegien independentziaz beilatzea eta hauen aurrean giza sozialaren ahetasuna eskuratzea.
2. Ministeritza Fiskalak iharduntzen ditu bere funtzioak dagozkion organoen bitartez batasun ekintza eta dependentzia jerarkiaren printzipioen arabera, eta edozein kasutan legalitate eta inpartzialtasunari lotuz.
3. Legeak arautuko du Ministeritza Fiskaleko estatutu organikoa.
4. Estatu Fiskal Orokorra Erregeak izendatua izango da, Gobernuaren proposamenez, auzi botereko Kontseilu Orokorra entzun ondoren.

125. artikulua.

Hiritargoak herri ekintzan ihardun ahal du eta Epaimahaiko erakundearen bitartez Justizia Administralgoan parte hartu, legeetara eta berak finkatzen dituen prozesu penaletan, eta baita ohiturazko eta tradizional auzitegietan ere.

126. artikulua.

Polizia judiziala Epailari, Auzitegi eta Ministeritza Fiskalaren menpe dago legeak finkatzen duen arabera, delitu ikertze funtzioetan eta delitugilearen aurkitze eta asegurantzetan.

127. artikulua.

1. Epailari eta Majistratu, baita Fiskalek lanean ari direnean, ezin dute beste kargu publikorik ukan, ez eta alderdi politiko edo sindikatoetan parterik hartu ere. Legeak ezarriko ditu Epailari, Majistratu eta Fiskalen sistema eta elkarte profesional moetak.

2. Legeak ezarriko du auzi botere kideen elkartzineko errejimena, eta haien independentzia osoa aseguratu beharko du.

VII. TITULUA

Ekonomia eta Hazienda

128. artikulua.

1. Herri guztiko aberastasuna, honen era guztiak eta beronen jabetza edozein moetatikoa izanik interes orokorraren menpe dago.

2. Ekonomia ekintzan herri inizatiba aitortzen da. Lege bitartez erreserba dakioketako sektore publikoari baliatzen edo behar beharrezko zerbitzuak, batez ere monopolio kasuetan eta era berean, interes orokorrak exijitzen duenean, entepresetan eskusartzea erabakiz.

129. artikulua.

1. Legeak ezarriko ditu Giza Asegurantzaren eta organismo publikoen ekintzan interesaturik parte hartze erak, hauen eginbeharrak bizitza kalitate edo ongitasun orokorrari zuzenki ikusten baitio.

2. Botere publikoek bultzatuko dituzte egiazki entepresan parte hartze era ezberdinak eta bizkortuko, lejislapen egoki baten bidez, kooperatiba elkarteak. Baita jarriko dituzte bideak langileek haien bitartez ekoizpen medioetako propietatean sarbiderik izan dezaten.

130. artikulua.

1. Botere publikoek sektore ekonomiko guztien aurrerapen eta modernizapenean lagunduko dute eta, batez ere, nekazaritza, abeltzantza, arrantza eta eskulangintza espainol guztien bizitza maila berdina izan dadin.

2. Helburu berdinez, mendi aldeei tratamendu berezi bat eskainiko zaie.

131. artikulua.

1. Estatuak, lege bidez, planifika dezake ekonomia ekintza orokorra beharrian kolektiboek erantzuteko, herrialde eta sektoreetako aurreramenak oreka eta armonizatzeko, errenta eta aberastasun hazkuntza eta hauen banaketa zuzenagoa piztu.

2. Gobernuak planifikapen proiektuak elaboratuko ditu Erkidego autonomoek emandako aurreikuspenen arabera eta sindikatuen kontseilaritza eta laguntzaz, eta baita erakunde profesional, entepresari erakundeak eta ekonomikoenaz ere. Hartarako, kontseilu bat sortuko da, honen osotze eta funtzioak legez aurrera eramateko.

132. artikulua.

1. Legeak arautuko du herri ondasunen errejimen juridikoa eta baita komunalak ere, bestelaketa, ezinbestekotasun eta ezinbestekotasun printzipioetan oinarriturik, baita haien gaitzetasunean ere.

2. Domeinu publiko estataleko ondasunak legeak finkatzen dituenak dira eta, edozein kasutan, itsas-lehor aldea, hondartzak, itsas ingurunea eta ekonomia aldeko berezko baliapenak eta plataforma kontinentarra.

3. Legez arautuko dira Estatu Ondarea eta Ondare Nazionala, honen administralgo, defentsa eta jagotea.

133. artikulua.

1. Zergak ezartzeko, jatorrizko ahalmena, lege bitartez, eksklusiboki, Estatuari dagokio.
2. Erkidego Autonomo eta tokiko Korporazioek ezar eta exiji ditzakete zergak, Konstituzio eta legeen arabera.
3. Edozein etekin fiskala Estatuko zergei dagokiena legearen arabera ezarri beharko da.
4. Administrazio publikoek bakarrik betebeharrak finantziarrak kizkur ditzakete eta gastuak sor, legeen arabera.

134. artikulua.

1. Gobernuari dagokio Estatuko Aintzinkontu Orokorren elaborapen eta Gorte Orokorrei haren azterketa, zuzenketa eta onartzea.
2. Estatuko Aintzinkontu Orokorrek urtero aldatuko dira, sail publiko estataleko gastu eta sarrera guztien osotasuna barneratzen dute eta beraietan konsignatuko da Estatuko zergei dagozkien mozkin fiskalen prezioa.
3. Gobernuak Diputatuen Biltzarren aurrean Estatuko Aintzinkontu Orokorrek aurkeztu beharko ditu, gutxienez hiru hilabete lehenago, urtea bukatu baino lehen.
4. Aintzinkontuen legea dagokion ekonomia-ahaldunaldiaren lehen eguna baino lehen onartzen ez baldin bada, automatikoki lehenagoko ahalmenaldiko Aintzinkontuak berrien onartzea iritsi arte luzatuak izango dira.
5. Estatuko Aintzinkontu Orokorrek onartuz gero, Gobernuak lege proiektuak aurkeztu ditzake gastu publikoen gehitzea edo gutxitzea baretzeko ahalmenaldiko aintzinkontuetako sarrerei dagozkienez.
6. Edozein proposamen edo zuzenketa kredituetan gehitze edo gutxitzea baretzeko duenak Gobernuaren baimena behar du tramitapena lortzeko.
7. Aintzinkontuen legeak ezin du zergarik sortu. Alda dezake oinarriko zerga lege batek honela aurreikusten duenean.

135. artikulua.

1. Herri-administrazio guztiek aurrekontu-egonkortasunaren printzipiora egokituko dituzte beraien jarduketak.
2. Estatuaren eta autonomia-erkidegoen defizit estrukturalak ezin izango ditu gainditu Europar Batasunak, hala badagokio, estatu kideentzat ezarritako mugak.
Lege organiko batek finkatuko du Estatuari eta autonomia erkidegoei baimenduko zaien gehieneko defizit estrukturala, haien barne produktu gordinaren arabera. Toki erakundeek aurrekontu-oreka izan beharko dute.
3. Zor publikoa jaulkitzeko edo kreditua eskuratzeko, Estatuak eta autonomia-erkidegoek lege-bidezko baimena beharko dute.
Administrazioen zor publikoaren interesak eta kapitala ordaintzeko kredituak administrazio horien gastuen egoera-orian egongo direla ulertuko da beti, eta horien ordainketak erabateko lehentasuna izango du. Kreditu horiek ezin izango dute zuzenketarik edo aldaketarik jaso, jaulkipen legearen baldintzetara egokitzen badira.
Herri-administrazioen zor publikoaren bolumen bateratua, Estatuaren barne produktu gordinarekiko, ezingo da inoiz izan Europar Batasunaren Funtzionamenduari buruzko Tratatuan ezarritako erreferentzia-balioa baino handiagoa.
4. Defizit estrukturalaren eta zor publikoaren bolumenaren mugak oso kasu berezietan baino ezin izango dira gainditu; hain zuzen ere, Estatuaren kontrolatik kanpo gera daitezkeen hondamendi naturalen, ekonomia-atzeraldietan edo ezohiko larrialdi-egoeretan, Estatuaren finantza-egoera edo egonkortasun ekonomikoa edo soziala nabarmen kaltetzen baldin badute eta Diputatuen Kongresuko kideen gehiengo osoak hala erabakitzen badu.
5. Lege organiko batek garatuko ditu artikuluko honek aipatzen dituen printzipioak, bai eta zerga- eta finantza-politikaren alorreko herri-administrazioen arteko koordinazio instituzionalerako organoek dagozkien prozeduretan izango duten partaidetza ere. Betiere, honako hauek arautuko dituzte lege horiek:

a) Defizitaren eta zorraren mugen banaketa herri-administrazioen artean, muga horiek gainditzeko aparteko kasuak, eta bata eta bestearen gainean gerta daitezkeen desbideraketak zuzentzeko erak eta epeak.

b) Defizit estrukturala kalkulatzeko metodologia eta prozedura.

c) Herri-administrazio bakoitzak izango duen erantzukizuna baldin eta ez badira betetzen aurrekontu-egonkortasuneko helburuak.

6. Autonomia-erkidegoek aurrekontuei buruzko arauetan eta erabakietan egonkortasun-printzipioa eraginkortasunez aplikatu ahal izateko xedapenak emango dituzte, beren estatutuekin bat etorritik eta artikuluko honek ezarritako mugen barruan.

136. artikulua.

1. Kontu Auzitegia da kontuen fiskalizatzaile goren organoa eta Estatuko gestio ekonomikoarena eta baita publiko sailarena ere. Zuzenki Gorte Orokorren menpe izango da eta bere funtzioak haien ordezkartzez ihardungo ditu Estatuko Kontu Orokorreko aztertze eta frogaketan.

2. Estatu kontuak eta sail publiko estatalarenak kontu Auzitegiari emango zaizkio eta honek zentsuratuko ditu.

Kontu Auzitegiak, bere eremuaren kaltetan gabe, Gorte Orokorretara urtero txosten bat bidaliko du eta bertan, dagokionean, haren eritziz hutsak edo ardurakizunak egiten direnean komunikatuko ditu.

3. Kontu Auzitegi kideek independentzia eta mugiezintasuna izango dute eta Epailarien antzera elkartzintasunaren menpe egongo dira.

4. Lege organiko batek arautuko ditu Auzitegiako konposamen, eratze eta funtzioak.

VIII. TITULUA

Estatu lurralde eratzeaz

LEHEN KAPITULUA

Oinarri Orokorrak

137. artikulua.

Estatua lurraldez udal, probintzia eta sortuko diren Erkidego Autonomoez eratzen da. Entitate guztiak berari dagozkien interesen gestiorako autonomia dute.

138. artikulua.

1. Estatuak garantizatzen du solidaritate oinarriaren egiazko betetzea konstituzioko 2. artikuluan konsakratua, lurralde espainoleko parte ezberdinetan, oreka ekonomiko, egoki eta justuaren jarrera babestuz, eta bereziki intsular egoera kontutan edukirik.

2. Erkidego Autonomo ezberdinetako Estatutuen desberdintasunek inoiz ez dute esan nahiko pribilegio ekonomiko edo sozialik.

139. artikulua.

1. Espainol guztiek eskubide eta betebeharrak berdinak dituzte Estatuko edozein lurraldetan.

2. Inolako angintarik ez dezake har zuzenki edo zeharkiki zirkulapen askatasunak oztopatzen dituen neurririk ez eta Espainiako lurralde osoan pertsonen ezarrera eta ondasunen eta zirkulapen askatasunik ere.

BIGARREN KAPITULUA

Tokiko Administralgoaz

140. artikulua.

Konstituzioak udalen autonomia garantizatzen du. Udalek legezko nortasun osoa dute Udalen gobernua eta administralgoa, alkate eta kontzejalez hornituriko udalbatzarrei dagozkien. Kontzejalak auzakideek aukeratuak izango dira, legeak esaten duen erara eta bozketa orokor, berdin, aske, zuzen eta isil baten bidez. Alkateak kontzejalek edo auzakideek aukeratuak izango dira. Batzarre irekiaren beharrak legeak arautuko ditu.

141. artikulua.

1. Probintzia legezko nortasun osoa duen toki erakunde bat da, Estatuaren betekizuna betetzeko eta udalek eta lurralde antolaketek mugatua. Probintziaren edozein muga aldaketa Gorte Orokorretan eta Lege Organiko baten bidez egin behar da.

2. Prohibintzietako gobernua eta administralgo autonomoa Diputazio edo bestelako ordezkotasundun erakundeei dagokie.

3. Zilegi da probintzi arteko udal elkarteak sortzea.

4. Arkipelagoetan irla bakoitzak gainera bere administralgoa izango du Kabildo edo Kontseilu eran.

142. artikulua.

Tokiko Haziendak bertako Erakundeei dagozkien betekizunei aurrera emateko beharrezkoa den dirua izan beharko dute, eta diru iturri zihurrenak, beraiek ezarritako zergek, eta Erkidego Autonomo eta Estatutokoetatik datozkienek osatuko dute.

HIRUGARREN KAPITULUA

Erkidego Autonomoez

143. artikulua.

1. Konstituzioaren 2. artikulua onartzen duen autonomia eskubidea erabiltzeko, mugakide izanik eta historia, kultur eta ekonomi ezaugarri berdintsuk dituzten probintziak, irla lurraldeak eta historikoki herrialde nortasun bat izan dutenek bere autogobernua lor dezakete eta titulu hontan eta prestatzen dituzten Estatutuak beteaz Erkidego Autonomo bat sor dezakete.

2. Autonomi bidea Diputazioei edo irla arteko Erakundeari dagokie, eta Probintzia edo irla bakoitzaren hauteskunde zerrendaren gehiengoa osatzen duten Udalen hirutik bi. Betebehar hauk, tokiko erakundeak alor hontan lehen erabakia hartuz gero, hurrengo sei hilabetetan bete beharko dira.

3. Iniziatiba hau, aurrera ateratzen ez bada, bost urte igaro ondoren bakarrik berregin daiteke.

144. artikulua.

Gorte Orokorrek, lege organikoaren bidez, eta nazioaren onerako erabaki dezakete:

a) Erkidego Autonomoak onartzea, nahiz eta bere mugak probintzia baten barnean gelditu, eta 143. artikulua lehenean sailean eskatzen dena bete ez.

b) Probintzia eraketa barnean sartu gabeko lurralde bati Autonomi Estatutua ematea edo erabakitzea.

c) 143. artikulua 2. sailak aipatzen duen tokiko erakundearen iniziatiba, haren ordezkari betetzea.

145. artikulua.

1. Inolaz ere ez da onartuko Erkidego Autonomoaren Federakuntzarik.

2. Estatutuetan aipa daitezke, Erkidego Autonomoek dituzten gestio eta eginkizunak betetzeko elkartea eta Gorte Orokorren kontu emateko aldian, beharrezko gertatzen diren baldintza, betebeharrak eta erak. Bestelakoetan, Erkidego Autonomoen lankidetzak Gorte Orokorren baitza behar du.

146. artikulua.

Estatutu proiektua Diputazioetako edo Irla arteko erakundeetako ordezkariak eta Gorteetako Diputatu eta Senatoreek osaturiko biltzarrak eginga izango da, eta lege bezala onartua izateko Gorteetara bidalia.

147. artikulua.

1. Konstituzio honen arabera, Erkidego Autonomo bakoitzeko oinarrizko legeak izango dira Estatutua, eta Estatuak bere lege ordenamenduaren zati bat bezala onartu eta zainduko du.

2. Autonomi Estatutuak bete beharko ditu ondorengo baldintzok:

- a) Historikoki ondoen dagokion Erkidegoaren izena
- b) Lurraldearen mugatzea
- c) Beren erakunde autonomoen izen antolaketa eta egoitza
- d) Konstituzioaren arabera bereganaturiko, eginkizunak eta betetzeko beharrezko diren zerbitzuen aldaketa egiteko oinarriak.

3. Estatutuak aldatzeko, bertan jarritako baldintzak bete beharko dira eta nahi eta ezkoa gertatzen da, Gorte Orokorrek onartzea lege organiko baten bidez.

148. artikulua.

1. Erkidego Autonomoek har dezaketen honpetentziak alor honetakoak dira:

- 1.º Autogobernura Erakunde antolaketa.
- 2.º Bere lurralde barneko Udalen barruti aldaketa, eta orokorki Estatuaren administrazioari tokiko gorporetan dagozkiona, eta tokiko erregimen legeak onartzen duen aldaketa maila.
- 3.º Lurralde, hirigintza, eta etxebizitza eraketa.
- 4.º Erkidego Autonomoaren lurralde barrutian zehar igarotzen diren eta interesgarri zaizkion Herri Lanak.
- 5.º Erkidego Autonomoaren lurralde barrutian zehar bakarrik igarotzen diren trenbide eta bideak eta era berean trenbidez, bidez, eta kablez egiten den garraioa.
- 6.º Babesportu, jolasportu eta aideportua eta, orokorki, merkatal harremanetarako erabiltzen ez direnak.
- 7.º Nekazaritza eta abeltzantza, ekonomi eraketa orokorraren arabera.
- 8.º Baso eta oihan onurak.
- 9.º Ingurugiroaren zaintzearen jessioa.
- 10.º Erkidego Autonomo barneko urindar, ubide, eta erregadio aitzinasmo, eraikitze eta erabiltzeak; metal-urak eta ur beroak.
- 11.º Itsas bazterreko arrantza, itsaskikintza, arrainzaintza, ehiza eta ibai-arrantza.
- 12.º Lurralde mailako feriak.
- 13.º Estatu osorako ekonomi plangintza barnean, Erkidego Autonomoaren ekonomi aurrerakuntza bultzatzea.
- 14.º Eskulagintza.
- 15.º Erkidego Autonomoarentzat interesdun diren museo, biblioteka eta musika kontserbategiak.
- 16.º Erkidego Autonomoarentzat interesgarri den oroigarri ondarea.
- 17.º Kultura eta ikerkuntza bultzatzea eta dagokionean, Erkidego Autonomoaren hizkuntza irakastea.
- 18.º Bere lurralde barrutian turismoa bultzatu eta eratzea.
- 19.º Kirolgintza bultzatu, eta aisia betegarri egokiak aurkitzeko.
- 20.º Gizarte Laguntza.
- 21.º Osasun eta garbidura zerbitzuak.

22.º Bere egoitzak eta instapenaak zaintzea. Lege organiko baten arabera bertako ertzainen zerbitzua antolatzea.

2. Bost urte igaro ondoren Estatutua aldatuz. Erkidego Autonomoek bere eginkizunak zabal ditzakete Konstituzio honen 149. artikuluan dion eran.

149. artikulua.

1. Estatuari bakarrik dagozkio ondorengo alor hauek:

1.º Edozein espainolek dituen eskubide eta Konstituzioa ematen dizkion eginkizuna betetzeko beharrezkoa den egoera arautzea.

2.º Naziotasun barneraldatze, migratze, arrostze eta ihesleku arazoak.

3.º Nazioarteko harremanak.

4.º Defentsa eta Indar harmatuak.

5.º Justiziaren-administralgoa.

6.º Salerosketa, zigor eta presondegietako legegintza; auzitegietako legegintza, Erkidego Autonomoetan bere-berea duten legeriaren berezitasunak salbu.

7.º Lanekiko legegintza Erkidego Autonomoen alor honetara izan dezaketen eginkizunak salbu.

8.º Zibil legegintza edo bestelako deretxo bereziak diren tokietan, Erkidego Autonomoek hauek gordetzeko, aldatzeko edo aitzinatzeko duten eskubidea salbu. Beti arau juridikoen aplikapen eta eraginkortasunari dagozkion erregelak, ezkontzarekiko erei dagozkien harreman juridiko-zibilak, Erregistro eta Izkribu publikoen eraketa, Kontratuetoako betebeharren oinarriak, lege arteko eztabaida konpontzeko arauak, zuzenbidearen iturburuak finkatzea, azken kasu hontan Foru errejimen edo Deretxo berezien arauak errespetatuz.

9.º Industria eta intelektual jabego legegintza.

10.º Aduana eta mugasari errejimena; eta kanpoarekiko merkatalgoa.

11.º Dirugintza, dibisak, diru aldaketa eta bihurtgarritasunak; kredo, banku eta Asegurantzak eraketa oinarriak.

12.º Pisu eta neurri legegintza; eta ordu ofiziala erabakitzea.

13.º Ekonomi eragintza, plangintza orokorraren oinarriak eta koordinaketa.

14.º Hazienda Orokorra eta Estatuaren Zorra.

15.º Zientzia eta Teknika mailako ikerkuntza bultzatzea eta koordinatzea.

16.º Kanporako Osasun Zerbitzua: Zerbitzuon oinarritze eta koordinaketa. Botikarekiko legegintza.

17.º Giza Asegurantzaren oinarritzko legegintza eta ekonomi errejimena, Erkidego Autonomoek alor hontan duten esku-hartzea salbu.

18.º Administralgo Publikoaren legegintza oinarriak, eta funtzionarien arautegi errejimena, beti arau hauetan administratu guztiak era berean tratatuz; administral prozedura orokorra, beti Erkidego Autonomoen berezitasunak salbu; nahi eta nahiezko desjabetze legegintza; administral kontzesio eta kontratuak buruzko legegintza eta administral publiko orokorraren erantzukizun era.

19.º Itsasarrantza, Erkidego Autonomoei alor hontan ematen zaizkien ahalmenak salbu.

20.º jtsas-garraioa eta itsasuntzien banderak, itsasbazerreko argitze lana, interesgarri diren itsas-portu eta aireportu; aire espazio, ibilaldi eta garraioen kontrola, meteorologi albiste eta aireuntzien matrikulapena.

21.º Erkidego Autonomo baten mugaz kanpoko trenbide eta lehor garraioa; komunikabide errejimen orokorra; trafiko eta motordun guztien antolaketa; posta eta telekomunikabidea, aire edo itsas-azpiko kable komunikabideak eta irrati komunikabidea.

22.º Erkidego Autonomo baten mugaz kanpo dauden uren legegintza, eraketa, eta baimena eta beste Erkidego bat ukitzen dituzten indar instalazioak onartu edo indar elektrikoa kanpora bidaltzea.

23.º Ingurugiroarekiko oinarritzko legegintza; ingurugiroa zaintzeko Erkidego Autonomoek har ditzaketen erabaki gehigarriak salbu. Baso, oihan eta ganadu bideei buruzko oinarritzko legegintza.

24.º Denen onerako diren Herri Lana, Erkidego Autonomo bat baino gehiago ukitzen badute.

25.º Meha eta energi errejimenerako oinarriak.

26.º Zuharmagintza eta lehergailugintza, eta salmenta edukitze eta erabiltzea.

27.º Prentsa, irrati eta telebistaren errejimenerako oinarri araua eta orokorki giza komunikabide guztiena, alor hontan Erkidego Autonomoek izan dezaketen ahalmena salbu.

28.º Espainiako kultur, arte, eta oroigarri ondarea, jagotea, kanporatu edo indarrez ez arrapatzeko; Estatuaren museo, biblioteka eta artxiboak, Erkidego Autonomoek izan dezaketen ahalmena salbu.

29.º Asegurantza publikoa, lege organikoaren arabera eta Erkidego Autonomoen estatutuak jarraikiz sor daitezkeen ertzaintza ahalmenaz salbu.

30.º Akademik edo Profesional mailako titulua eskuratzeko, beharrezko diren baldintzak, emate edo onartzeko eraketa eta Konstituzio honen 27. artikulua eratzeko behar diren oinarritzko arauak, botere publikoak alor hontan duen betebeharra bete ahal izateko.

31.º Estatu mailako estadistika.

32.º Referendum bidez, herri kontsulta egiteko deiaren baimena.

2. Erkidego Autonomoek izan dezaketen ahalmenez kanpo, Estatuak bere funtsezko eginkizun eta betebeharrak bat bezala hartuko du kultur zerbitzua, eta Erkidego Autonomoen arteko kultur harremanak erraztuko ditu.

3. Konstituzio hontan zehazki Estatuari atxeki ez zaizkion eginkizunak eta beraien Estatutuen arabera Erkidego Autonomoen betebeharrak gertatuko dira. Autonomi Estatutuak bereganatu ez dituen eginkizunak Estatuaren betebeharrak gertatuko dira eta auzi garai batetan Estatuaren legeak nagusituko dira Erkidego Autonomoen gainetik, hauek expreski bereganatu ez duten alor guztietan. Dena dela Estatu mailako Deretxoa, Erkidego Autonomoen deretxo osagarri izango da.

150. artikulua.

1. Gorte Orokorrak Estatu mailako eginkizunetan eman diezaioke Erkidego Autonomo bati edo guztiei Estatu mailako legearen oinarri, funts eta jarraikideen arabera legegintzarako ahalmena. Auzitegien ahalmenaz kanpo, lege ereduak zehaztuko du Erkidego Autonomoek emandako legeak kontrolatzeko Gorte Orokorrak jarraituko duten bidea.

2. Estatuak lege organiko baten bidez Erkidego Autonomoen esku utz dezake berari dagozkion eta aldagarri gertatzen diren zenbait eginkizun. Arazo bakoitzean legeak aurrez ikusi behar ditu diru iturri aldaketa eta Estatuak bere esku gordetzen dituen kontrolbideak.

3. Hiritar guztien ongitasunak hala eskatzen duenean, Estatuak eman ditzake lege batzu Erkidego Autonomoek jarritako legeak armonizatzeko nahiz eta legeok hauen esku dauden gaiak arautu. Gorte Orokorre dagokien Ganbara bakoitzeko gehiengo absolutu baten bidez, behar horren neurrira.

151. artikulua.

1. Konstituzio honen 148. artikulua bigarren zatian aipatzen diren bost urteak ez dira igaro behar, Autonomi prozesua 143 2. artikulua jartzen duen epean, Diputazio edo Irla arteko Erakundeez gain probintzia bakoitzeko hauteskunde zerrendaren gehiengo osatzen duten udaletan lautik hiruk onartzen dutenean, eta lege organikoaren arabera probintzia bakoitzean boz-emaile gehiengo absolutuak eta referendumen bidez birresten duenean.

2. Aurreko artikulua arabera, Estatutua egiteko prozedura hauxe dateke:

1.º Gobernuak Autonomia nahi duten lurraldeetako Diputatu eta Senatoreak deituko ditu, biltzarra sortu eta Estatutu egin dezaten, biltzarkide gehiengo absolutuak onartuz.

2.º Parlamentarien biltzarrak Estatutu proiektua onartuz gero, Kongresuko Konstituzio batzordearengana bidaliko da, eta batzorde honek hurrengo bi hilabeteetan, biltzarkide batzuren laguntzaz aztertuko du, erabateko moldaketa burutzeko.

3.º Akordio batetara helduko balira, delako testua Referendumen bidez bozkatua izan beharko du, Estatutu proiektuko lurralde barrutian dauden probintzietan.

4.º Probintzia bakoitzean, emandako balio duten bozen gehiengoak onartua bada, Estatutu proiektua Gorte Orokorrerara bidaliko da. Bi Ganbara osoek bildurik bere birrespena eman beharko diote. Estatutua onartua izan ezker, Erregeak izenpetuko du eta lege bezala jakin araziko da.

5.º Zenbaki honen bigarren zatian aipatzen den akordioa lortzen ez bada, Estatutu proiektua Gorte Orokorreretan aitzinlege bat bezala tramitatuko da. Gorteek onartzen duten

aitzinlege hori Referendum bidez bozkatua izango da, Estatutu proiektuko lurralde barrutian dauden probintzietan. Probintzia bakoitzeko baliodun bozen gehiengoak onartua bada, aurreko zatian aipatu den eran jakin araziko da.

3. Aurreko 4. eta 5. zatietan aipatu bezala, Estatutu proiektua probintzia batetan edo gehiagotan ez onartzea ez du esan nahi, besteetan Erkidego Autonomi hori ezin denik sortu, artikulua honen lehen zatian esaten den lege organikoaren arabera.

152. artikulua.

1. Aurreko artikuluen arabera onarturiko Estatutuetan, Autonomi dun Institutuzio eraketa biltzar legegile batetan oinarrituko da, Biltzar hau bozketa orokor baten bidez aukeratua izango da, bertan proporzionalki lurralde osoko eskualde guztietako ordezkariak izanik; Administral eta Eragile boteredun Gobernu Kontseilu bat eta Biltzarrak aukeraturiko eta Erregeak izendaturiko lehendakari bat, Gobernu Kontseiluaren zuzendari bezala, Erkidegoaren Ordezkari Nagusia izango dena eta bertan Estatuaren ordezkari arrunta. Lehendakariak eta Gobernu kontseilukideek biltzarraren aurrean erantzukizun politikoa izango dute.

Erkidego Autonomoetan tokiko auzi eraketaren gailurra goi mailako Justizia Auzitegi Nagusi bat izango da, Auzitegi Gorena delakoaren agintea errespetatuz. Erkidego Autonomoen Estatutuetan lurralde auzitegi eraketaren zatikatzeko baldintzak eta erak jar daitezke, Auzi Boterearen lege organikoak dioenarekin batera eta honen batasuna eta askatasunaren arabera.

123. artikuluan esandakoaz gain, auziaren prozesu maila desberdin guztiak, lehen mailan hasitako Erkidego Autonomoaren lurralde bereberek auzitegi erakundeetan amaituko dira.

2. Estatutuak behin izenpetu eta jakin arazi ondoren, bertan jartzen diren aldabideak jarraikiz bakarrik alda daitezke, eta Hauteskunde zerrendetan sarturik dauden boz-emaileen artean Referenduma eginaz.

3. Mugakide diren Udalak elkartuz Estatutuak lurralde zatiketa bereziak sor ditzakete, nortasun juridikoa izanik.

153. artikulua.

Erkidego Autonomoek egiten dituzten ekintzen kontrola eramango dute:

- a) Lege indarrez emanikako arauen Konstituzionaltasunari buruz, Konstituzio Auzitegiak.
- b) Estatu Kontseilua entzun ondoren, 150. artikuluen 2. zatiazen arabera aldatu zaizkion ekintzetan, Gobernuak.
- c) Administral Autonomoaren eta haren erregla arauak kontentzio administral auzitegiak.
- d) Ekonomi eta Aitzinkontuak Kontu Auzitegiak.

154. artikulua.

Erkidego Autonomoen lurraldeetan Estatuaren administralgoa, Gobernuak izendaturiko ordezkari batek eramango du eta bidezkoa denean, erakundearen administralgoaz koordinatuko.

155. artikulua.

1. Erkidego Autonomo batek Konstituzio edo bestelako legeek ezarritako eginkizunak beteko ez balitu, edo Espainiako ongitasunaren aurka astun jokatu balu, Gobernuak Erkidego Autonomoaren Lehendakaria deituz, eta honek erantzun ezik, Senatuaren gehiengo absolutua lortu ondoren, onarturiko eginkizunak nahi eta ez betetzera bortxatzeko edo ongitasun orokorra lortzeko beharrezko diren erabakiak har ditzake.

2. Goragoxe aipaturiko erabakiak betetzeko, Erkidego Autonomoen agintari guztiei behar diren azalpenak emango dizkie Gobernuak.

156. artikulua.

1. Erkidego Autonomoek bere eginkizunak bete ahal izateko ekonomi askatasuna izango dute, Estatu mailako Hazienda eta espainol guztien arteko solidaritatearen koordinaketa oinarrien arabera.

2. Erkidego Autonomoek Estatuaren lankide edo ordezkari izan daitezke zergak biltzeko, jestionatzeko eta likidapenak egiteko, Estatutuen eta legeen arabera.

157. artikulua.

1. Erkidego Autonomoen diru iturriak izango dira:

a) Estatuak osorik edo zatika utzitako zergak, Estatu mailako zergei gehitutakoa eta Estatuak emandako beste diru iturri batzu.

b) Bere zerga propioak, tasa eta zergaemaitza bereziak.

c) Lurralde arteko diru multzotik eginikako aldaketak eta Estatuaren Aitzinkontu orokorreko beste zenbait egokiera.

d) Bere ondasunen obariak eta Deretxo Pribatuko emaitzak.

e) Kreditu erabileraren emaitzak.

2. Erkidego Autonomoek ezin izango dute bere mugaz kanpoko ondasunen kontura zergarik jarri edo zerbitzu eta salkarien zirkulapen aske bat behaztopa dezaketanak.

3. Lege Organiko baten bidez aurreko lehen sailean aipaturiko ekonomi ahalmenak sor ditzaketen auziak argitzeko arauak eta Estatu eta Erkidego Autonomoen arteko ekonomi harremanak muga daitezke.

158. artikulua.

1. Estatuko Aitzinkontu Orokorretan Erkidego Autonomoentzat egokiera bat eman daiteke aldatu zaizkion zerbitzu eta eginkizunen neurrian eta Estatu osoko oinarritzko zerbitzu publikoak beteko diren zihurtasunean.

2. Lurralde arteko ekonomi desegokierak zuzentzeko asmoaz eta solidaritate bat sortzeko konpentsazio diru multzo bat sortuko da, inbertipen gastuak ordaintzeko eta diru multzo hau Erkidego Autonomo eta behar den probintzien arteko banaketa guzti hau, Gorte Orokorrek eginez.

IX. TITULUA

Konstituzio Auzitegiaz

159. artikulua.

1. Konstituzio Auzitegia Erregeak izendaturiko hamabi lagunek osatzen du; Lau Biltzarkideen artean Biltzarrak aukeratuak, bostetik hiruren gehiengoaz; Lau Senatukideen artean Senatuak aukeratuak, bostetik hiruren gehiengoaz; bi Gobernuak aukeratuak eta bi Auzi botereak Kontseilu Orokorrek aukeratuak.

2. Konstituzio Auzitegiko Epailariak, Majistratu, Fiskal, Unibertsitate irakasle, Administral funtzionari eta abokatu artean izendatuak izango dira, hamabost urtez profesional lanean arituak eta lan hortan prestuak direla erakutsi dutelarik.

3. Konstituzio Auzitegiko Epailariak bederatzi urtetarako izendatuak izango dira, eta hiru urtero hiruren bat aldatuko da.

4. Konstituzio Auzitegiko Epailariak ezin izango dira izan: Ordezkotasun agintedunak, Administral eta politik karguduna, Alderdi politiko edo sindikal batetako zuzendaritzakoak eta beraien lankideak; Epaila edo Fiskal edo edonolako profesional edo merkatal lana egiten dutenak. Bestelakoetan Konstituzio Auzitegikideek Auzi botereko judizialeko talde bateraezintasun berbera izango dute.

5. Konstituzio Auzitegikideak independenteak izango dira eta bere agintearen ihardueran aldaezinak.

160. artikulua.

Konstituzio Auzitegiko lehendakaria Auzitegiko taldekideen artean aukeratua eta Erregeak hiru urtetarako izendatua izango da.

161. artikulua.

1. Konstituzio Auzitegiak Espainia guztia du bere eskuera eta gai da:

a) Lege eta lege bezala erabakitako edozer Konstituzioaren kontra dagoela erabakitzeko. Lege bezala erabakitako arau bat Konstituzioaren kontra dagoela esan ondoren eta Jurisprudentziak horrela ulertu, lege hau ukitzen du, baina emandako epaia edo epaiek ez dute epaitutakoaren balioa galduko.

b) Konstituzioaren 52. 2. artikuluan onartzen diren eskubideen bortxapen kontrako baliakizuna egiteko, legeak jartzen dituen kasu eta eratan.

c) Estatu eta Erkidego Autonomoen arteko auzietan edo azken hauen arteko auzietan.

d) Konstituzioak edo lege organikoak iratxekitzen dizkion beste gaietan.

2. Konstituzio Auzitegira bidal ditzake Gobernuak Erkidego Autonomoen edozein erabaki edo arau. Auzitegira eramandako edozein erabaki edo arau etenaldi batetan sartzen da baina auzitegiak hurrengo bost hilabeteetan nahi eta ez birretsi edo kendu egin beharko dio etenaldi hori.

162. artikulua.

1. Legeztaturik daude:

a) Konstituzioaren aurkako salakuntza egiteko, Gobernu Lehendakaria, Herriaren defendatzailea, 50 Diputatu, 50 Senatore, Erkidego Autonomoen Erakunde eragile kolejiatua eta behar denean haien Biltzarrak.

b) Babes baliakizuna eskatzeko, edozein pertsona edo lege nortasun duen edozein elkarte da gai, bidezko den eskubidea aipatuz, bai eta herriaren defendatzailea eta Fiskal Ministeritza.

2. Gainerako kasuetan, lege organikoak erabakiko du zein pertsona edo legezko erakunde den gai.

163. artikulua.

Prozesu batetan Auzitegi erakunde batek lege bezala emanikako araua Auzi batetan erabilgarri dela erabaki dezake, eta lege hori Konstituzioaren aurka dagoela uste badu, orduan legeak jartzen dituen baldintza, era eta ondorioa jarraikiz, Konstituzio Auzitegira eramana izango da eta inolaz ere ez da izango etenaldi bat sortzekoa.

164. artikulua.

1. Konstituzio Auzitegiko erabakiak «Boletín Oficial del Estado» delakoan argitaratuko dira eta baleude, boz partikular eta guzti. Argitaratutako biharamunetik erabakitako balioa dute eta ezin izango da jaso baliakizunik haren aurka. Lege edo lege bezala emanikako araua Konstituzioaren aurka dagoela adierazten dutenak, eta eskubide subjektibo baten balioa ez dutenak, denen aurrean azken erabaki bezala dira.

2. Erabakiak bestelakorik esaten ez duen bitartean, Konstituzioaren aurka ez dauden beste zatiek indar guztia dute.

165. artikulua.

Lege organiko batek arautuko du Konstituzio Auzitegia, bere taldekideen egoera, Auzi garaietako prozedura eta baliakizunak egiteko baldintzak.

X. TITULUA

Konstituzioaren aldaketaz

166. artikulua.

Konstituzioa aldatzeko inizatiba erabili ahal izango da 87. artikulua 1. eta 2. apartatuetan jartzen duen kasuetan.

167. artikulua.

1. Konstituzioa aldatzeko proiektuak Ganbara bakoitzeko bosteko hiruk onartu beharko ditu. Biotan akordiorik ez baldin bada, lortzeko ahaleginduko da Diputatu eta Senatoreen batzorde konposaketa berdinezkoa sortuz, beronek testu bat aurkeztuko du biltzarreak eta Senatuak botatuko dutena.

2. Goiko apartatuko prozeduraz onartzea ez baldin bada lortzen, eta testuak Senatuak gehiengo absolutik baiezko botua lortu izan baldin badu, biltzarrak hirutik bik aldatzea onar dezake.

3. Gorte Orokorrek aldatzea onartuz haren berretsipenerako referendumera mendeko da honela eskatzen denean, hura onartzeko hurrengo hamabost egun barruan, edozein Ganbarako kideen hamargarren zatia.

168. artikulua.

1. Konstituzioaren berrikuste osoa edo zatikakoa proposatzen denean, aurreko Titulua, bigarren kapitulua, I. Tituluko lehen Saila, edo II. Titulua ikutuz, printzipioaren onartzera joko da Ganbara bakoitzeko hirutik bi, eta Gorteen berealaxe deuseztatzen.

2. Hautaturiko Ganbarek berretsi beharko dute erabakia eta testu Konstituzional berriaren estudioetan ihardun, hau Ganbara biotako hirutik bik onartua izan beharko du.

3. Gorte Orokorrek aldatzea onartuz, honen berretsipenerako referendumera mendu beharko da.

169. artikulua.

Ez da egingo Konstituzioaren aldaketarik gerratean edo 116. artikuluan aurrezikusitako egoeraren bat gertatzen denean.

DISPOSAPEN GEHIGARRIAK

Lehena.

Konstituzioak babestu eta onartzen ditu forudun lurraldetako eskubide historikoak.

Forudun errejimenaren gaurkotze orokorra, dagokionean, Konstituzio eta Autonomia Estatutuen barnean egingo da.

Bigarrena.

Konstituzio hontako 12. artikuluko adinez nagusitasunaren deklarapenak ez ditu kaltetan egiten Deretxo Pribatu inguruneke, eskubide foraletan babestutako egoerak.

Hirugarrena.

Arkipielago Kanariarren errejimen ekonomik eta fiskalaren aldaketak Erkidego Autonomoaren aurrez ikusitako txostena eskatuko du edo behin behineko organo autonomikarena.

Laugarrena.

Erkidego Autonomoetan Lurralde Audientzia bat baino gehiago daudenetan, Autonomia estatutuek daudenak iraun ditzakete, beraien artean kompetentziak banatuz, beti auzi botereko lege organikoan aurreikusitakoaren arabera eta honen batasun eta independentziaren barnean.

BEHIN BEHINEKO ERABAKIAK

Lehena.

Behin behineko autonomia errejimena duten lurraldeetan, haien goiko organo kolejiatuek, beren kideen arteko gehiengo absolutua jasoz, hurrengo inizatiba hau alda dezakete, hots, 143. artikuluko 2. apartatuak Diputazio Probintzial edo dagozkien iristako organo, artekoei ematen die.

Bigarrena.

Lehenago baiezkia autonomia estatutu proiektuak plebizitatu zituzten lurraldeek eta Konstituzio hau aldarrikatzen denerako, behin behineko autonomia errejimenez kontatzen dutenek berehalaxe joka dezakete 148. artikuluko 3. apartatuan, aurreikusten den arabera; honela gehiengo absolutua akordatzen dutenean goren organo preautonomik kolejiatuek Gobernuari adieraziz. Estatutu proiektua, 151. artikuluko 2. zenbakian ezartzen denaren arabera elaboratuko da, preautonomik organo kolejiatuaren deiaz.

Hirugarrena.

Prozesu autonomikoaren inizatiba, 143. artikuluko 2. apartatuan aurreikusitakoa, Gorporazio Lokal haien kideengandik ondorio guztiez atzeratua ulertzen da, lehen hauteskundeak egin arte Konstituzioak dirauenetik.

Laugarrena.

1. Nafarroaren kasuan eta berau Eusko Kontseilu Nagusian edo ordezkatzuko duen euskal autonomia errejimenean sartzeaz, Konstituzioko 143. artikuluko ezartzen duenaren ordezkari, inizatiba Organo Foral konpetenteari dagokio; beronek erabakiko du hura osotzen duen kideen gehiengoaren erabakiz. Aipatutako inizatibaren balotasunerako beharko da, gainera, Foru Erakundeari erabakia berretsi ahal dakiokere referendumez espreski hontarako bileraziz, eta emandako baliodun botuen gehiengoak onartua.

2. Inizatibak ez balu aurrera joko hura bakar bakarrik birsor daiteke Foru Erakunde konpetentearen aginte garaitik kanpo, eta gehien jota, 143. artikuluan ezartzen den epe gutxiengoa igaro ondoren.

Bostgarrena.

Ceuta eta Melilla hiriak Erkidego Autonomikoetan era daitezke bertako Udalek honela erabakitzen baldin badute, beraien kideen gehiengo absolutuak hartutako akordioaren arabera eta Gorte Orokorrek baimendu lege organiko baten bidez, 144. artikuluan aurreikusitako arabera.

Seigarrena.

Biltzarreko Konstituzio Batzordera estatutu proiektu ezberdin batzuek igortzerakoan, sarrera ordenan erabakiko dira, eta 151. artikuluan dioen bi hilabetetako epea zenbatuko da, Batzordeak proiektu estudioa edo elkarren segidan ezagututako proiektuak bukatzetik.

Zazpigarrena.

Behin behineko erakunde autonomikoak hurrengo kasuetan deuseztatuak izango dira:

- a) Autonomia Estatutuak Konstituzio honen arabera onartutakoak, ezartzen dituzten organoek eratzerakoan.
- b) Prozesu autonomikoaren inizatiba balizkoak aurrera jotzen ez duenean 143. artikuluan aurreikusitako baldintzak betetu ez direlako.
- c) Organismoak lehen behineko erabakiak aitortzen dion eskubidea ihardun ez balu hiru urtetako epe barruan.

Zortzigarrena.

1. Konstituzio hau onartu duten Ganbarek bereganatuko dituzte, hark funtzionatzen duenetik, bertan arauzki biltzar eta Senaturako markatzen diren funtzio eta konpetentziak, eta guzti hauen aginteak 1981.eko Ekainetik aurrera ez du baliorik izango.

2. 99.eko artikuluan ezarritako ondorioez Konstituzioaren aldarrikatzea baliozko Konstituzionala bezala kontutan hartuko da haren aplikapenera bideratuz. Hontarako, aipatutako aldarrikatzetik hogeit hamar eguneko epe bat irekiko da artikuluko hartan erabakitakoa betetzeko.

Epe hontan, oraingo Gobernu Lehendakariak, Konstituzioak kargu hontarako ezartzen dizkion betebeharrak eta konpetentziak bereganatuz aukera egin dezake 115. artikuluko aitortzen dion ahalmenaz baliatzeko, edo laga uztearen bidez 99. artikuluan ezarritako betetzerako, azken kasu hau 101. artikuluko 2. apartatuan aurreikusitako egoeran geraturik.

3. Deuseztatze kasuan, 115. artikuluan aurreikusitakoaz, eta 68. eta 69. artikuluetan aurreikusitakoa aurrera legalki ez baldin bazen eraman, hauteskundeetan lehenagoz dirauten arauen aplikapenerako izango da, salbuespen bakarra hautaezintasun eta elkarteizintasunei dagokiena izanik zuzenki aldarrikatuko da Konstituzioaren 70. artikuluan 1. apartatuko «b» letraren bigarren etenean aurreikusitakoa, eta era berean, bertan botu emateko adinaz erabakitakoa eta 69. artikuluko 3an ezarritakoa.

Bederatzigarrena.

Konstituzio Auzitegiko kideak lehenez hautatu ondorenetik hiru urtetara, zozketaren bidez bertako lau kideen talde bat izendapenerako utzi eta berriztatu behar den hautagai etorki berdineko. Bakarrik ondorio hauetarako ulertuko da Gobernuaren proposamenez hautaturiko bi etorki berdineko kideez eta Auzi Botereko Kontseilu Orokorreko formulatik datozenak taldeturik. Era berdinez, aldarrikatuko da hiru urte igaro ondoren, goiko zozketak eragin gabeko talde bien artean. Ordutik 159. artikuluko 3. zenbakian ezarrita.

DISPOSAPEN DEROGATZAILEA

1. 1977.eko Urtarrilaren 4eko legea aldatze politikarako derogaturik geratzen da, lehenago aipatutako legeagatik ez baldin bada derogatua izan, hots, 1958.eko Maiatzaren 17ko Mugimenduko Oinarrizko Printzipioa, 1945.eko Uztailaren 17ko Espainolen Forua, 1938.eko Martxoaren 9ko Lanarena, 1942ko Uztailaren 17ko Gorteetako Lege Konstitutiboa, 194(7)eko Uztailaren 26ko Buruzagitzaren oinordekoa. Guztiok 1967eko Uztailaren 10eko Estatuaren Lege Organikoak aldaturik eta era berean azken hau eta 1945eko Urriaren 22ko Referendum Nazionalarena.

2. Inolako iraupenik gorde ahal baldin badu, 1839eko Urriaren 25eko legea, Araba, Gipuzkoa eta Bizkaiko probintziei dagokiona, behin betiko derogaturik kontutan hartuko da.

Era berdinean 1876eko Uztailaren 21eko legea behin-betiko derogaturik geratuko da.

3. Era berean derogaturik geratzen dira Konstituzio honen aurka dauden disposapen guztiak.

AZKEN DISPOSAPENA

Konstituzio hau «Estatuko boletín ofizialean» testu ofiziala argitaratzen den egun beretik funtzionamenduan sartuko da. Espainiako beste hizkuntzetan ere argitaratuko da.